

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Vejledning til Erhvervs- området til brug for de merkantile eux-forløb

---

August 2023

Vejledning til Erhvervs- området til brug for de merkantile eux-forløb
August 2023

2023

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

1220 København K

Indhold

Indledning.....	5
1 Identitet og formål	9
1.1 Identitet.....	9
1.2 Formål.....	9
2 Faglige mål og fagligt indhold	11
2.1 Faglige mål	11
2.2 Kernestof	14
3 Tilrettelæggelse	16
3.1 Didaktiske principper.....	16
3.1.1 Den praktiske planlægning	18
3.2 Arbejdsformer	18
3.2.1 Generelt om progression i erhvervsområdet	19
3.2.2 Progression i metode	20
3.3 It.....	22
4 Evaluering.....	26
4.1 Løbende evaluering	26
4.2 Prøveform	26
4.2.1 Erhvervsområdeprojektet	26
4.2.2 Vejledning	33
4.2.3 Den mundtlige eksamination i erhvervsområdeprojektet.....	35
4.3 Bedømmelseskriterier.....	36
4.3.1 Oversigt over karakterskalaen	37
4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for EOP	37
5 Bilag 1	38

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i citationstegn.

Følgende ændringer er foretaget i vejledningen i august 2023:

- Ud over enkelte præciseringer er der i bilag 1 tilføjet 5 nye eksempler på EOP opgaveformuleringer – særligt i fagkombinationen med dansk.

Indledning

Denne tekst introducerer læseren til strukturen og det faglige indhold i merkantile eux-forløb. Teksten er målrettet lærere, som har ingen eller kun lidt kendskab til merkantile eux-forløb. Lærere med indgående kendskab til eux-forløb kan med fordel gå direkte til vejledningens afsnit 1.

De fem merkantile erhvervsuddannelser

Den merkantile eux opstod med EUD-reformen i 2014 og består af fem forskellige erhvervsuddannelser med eux-forløb. Et eux-forløb er en særlig tilrettelæggelse af en erhvervsuddannelse med gymnasiale fag.

De fem merkantile erhvervsuddannelser med eux-forløb er følgende:

- Detailhandelsuddannelsen med specialer (Detail)
- Kontoruddannelsen med specialer (Kontor)
- Handelsuddannelsen med specialer (Handel)
- Finansuddannelsen (Finans)
- Eventkoordinator (Event)

Detailhandelsuddannelsen, handelsuddannelsen og eventkoordinator kan tages som en ordinær erhvervsuddannelse (EUD) eller som eux-forløb, mens eux er en fast del af finansuddannelsen og kontoruddannelsen og derfor ikke kan fravælges. 'Med specialer' betyder, at eleven ved start på hovedforløbet skal vælge en specialisering eller en branche. Valget afhænger bl.a. af den virksomhed, eleven får praktikplads i. De forskellige specialemuligheder fremgår af bekendtgørelsen for den enkelte eud-uddannelse. En kontorelev kan f.eks. vælge speciale som lægesekretær. Handelseleven kan f.eks. vælge speciale som indkøbsassistent.

Uddannelsens opbygning

Hvis eleven søger ind mindre end to år efter afslutningen af 9. eller 10. klasse, består uddannelsen af fire dele: Et etårigt grundforløb (fordelt på GF 1 og GF 2), et etårigt studie-kompetencegivende forløb samt et ca. toårigt hovedforløb. Hvis eleven derimod har afsluttet grundskolen for mere end to år siden, starter eleven direkte på grundforløbets 2. del. Eleven skal i det tilfælde selv sørge for at opnå grundfagene dansk C, engelsk C og samfundsfag C forud for eller parallelt med GF2. Grundfagene skal være gennemført før optagelse på det studiekompetencegivende forløb.

Efter grundforløbets 2. del gennemfører eux-eleven det etårige studiekompetencegivende forløb, inden eleven fortsætter i hovedforløbet, som omfatter en praktikpladsaftale med en virksomhed inden for elevens valgte uddannelse. På hovedforløbet veksler eleven mellem praktikperioder i sin virksomhed og ca. 10 ugers skoleforløb med uddannelsesspecifikke erhvervsfag.

Fag og indhold i merkantil eux

På grundforløbets 1.del (GF1) har eleverne grundfagene dansk C, engelsk C og samfundsfag C. Eleverne har desuden en række introducerende erhvervsfag, som er fælles for alle erhvervsuddannelser. Fagene varer i alt 12 uger og omhandler bl.a. arbejdspladskultur, praktikpladssøgning, arbejdsplanlægning og faglig kommunikation i relation til det merkantile fagområde. Ved start på grundforløbets 2. del (GF2) skal eleven vælge, hvilken af de fem uddannelser, som eleven vil optages på. I løbet af GF2 har eleverne matematik C, erhvervsinformatik C, virksomhedsøkonomi C, organisation C og afsætning C. På GF2 har eleverne desuden det uddannelsesspecifikke fag (USF), som varer fem uger. USF'en giver eleven faglige

kompetencer inden for elevens valgte erhvervsuddannelse. Faget er tværfagligt og indeholder elementer fra f.eks. erhvervsinformatik, virksomhedsøkonomi og afsætning tonet mod elevernes specifikke erhvervsuddannelse. Detailelever undervises i f.eks. arbejdsopgaverne i en butik, kontorelever undervises i at planlægge og udføre administrative arbejdsopgaver, handelselever undervises i arbejdsopgaver inden for salg, indkøb og logistik osv.

I det etårige studiekompetencegivende forløb har eleverne udelukkende gymnasiale fag. I alle fem uddannelser er dansk A, engelsk B og informatik B obligatorisk. Eleverne kan vælge mellem enten matematik B eller virksomhedsøkonomi B, herudover vælges mellem erhvervsjura C, 2. fremmedsprog C (på finansuddannelsen kan finansiering C vælges) samt i nogle uddannelser også et tredje fag. Hertil kommer valgfag og erhvervsområdeprojektet. Indholdet i erhvervsområdet er beskrevet i vejledningen til læreplanen for erhvervsområdet.

I det ca. 2-årige hovedforløb, som følger efter det studiekompetencegivende forløb, veksler eleven mellem praktikperioder i sin virksomhed og ca. 10 ugers skoleforløb med uddannelsesspecifikke erhvervsfag.

Alle grundfag på grundforløb 1 og 2 (inkl. erhvervsfagene) læses efter fagbilagene fra [grund- og erhvervsfagsbekendtgørelsen](#). Det uddannelsesspecifikke fag på grundforløb 2 læses fra den enkelte uddannelsesbekendtgørelse. Fag på A- og B-niveau læses efter gymnasiale læreplaner. Fag på C-niveau i det studiekompetencegivende forløb læses efter de gymnasiale læreplaner eller efter grund- og erhvervsfagsbekendtgørelsen, hvis faget findes her. Det fremgår af uddannelsesbekendtgørelsen for den enkelte uddannelse, hvilke specifikke gymnasiale fag og læreplaner, som indgår og anvendes i det enkelte eux-forløb.

Lærere, der varetager undervisning efter gymnasiale læreplaner, skal jf. § 56 i lov om de gymnasiale uddannelser have gymnasial undervisningskompetence i det pågældende fag.

Faglige mål og rammer for eux-forløb

Mens den gymnasiale undervisning er styret af faglige mål, så er eud-undervisningen styret af konkrete kompetencemål, som er unikke for den enkelte eud-uddannelse og fastsat i bekendtgørelsen for denne. Eleven skal i skole- og praktikforløbene tilegne sig kompetencerne for at blive faglært. Et eksempel på et kompetencemål fra kontoruddannelsens hovedforløb er fx "Eleven kan udføre arbejdsfunktioner inden for en virksomheds administrative og merkantile arbejdsområde, herunder fx service, administration, koordinering, sagsbehandling, økonomi og statistik."

Ifølge eux-reglerne skal skoler, der udbyder eux-forløb sikre, at undervisningen i fag på gymnasialt niveau så vidt muligt knyttes an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser. Det vil blandt andet sige, at opgaver, projekter m.v. i rimeligt omfang giver mulighed for at inddrage viden, begreber og indhold fra den enkelte elevs uddannelse.

Arbejdsmarkedets parter og eux

Arbejdsmarkedets parter spiller en central rolle for eud og eux. Hver af de over 100 danske erhvervsuddannelser er styret af et fagligt udvalg sammensat af arbejdsgivere og arbejdstagere fra det pågældende jobområde, som uddannelsen uddanner til. Det faglige udvalg beslutter kompetencemålene for uddannelsen og fastsætter i samarbejde med ministeriet rammerne for uddannelsen på grundforløbets 1. og 2.del samt det studie-kompetencegivende forløb – beskrevet i en uddannelsesbekendtgørelse. Desuden står udvalget for rammerne og indholdet i de uddannelsesspecifikke erhvervsfag, som eleverne har i skoleperioderne på hovedforløbet – beskrevet i en uddannelsesordning. Det faglige udvalg godkender også praktikvirksomheder.

Oversigt over merkantile eux-forløb

Område	Beskrivelse
Detail	<p>Både eud og eux 2 års praktik som</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Salgsassistent (trin 1) 2) Digital handel (trin 1) 3) Convenience (trin 1) 4) Retail Manager (trin 2/speciale) 5) Dekorator/visual merchandiser (speciale) 6) Blomsterdekorator (speciale) <p>Læs mere om uddannelsesbekendtgørelsen (retsinformation.dk) Læs mere om Detail (uddannelsesnævnet.dk)</p>
Kontor	<p>Kun eux Specialer - 2 års praktik som/i</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Administration 2) Advokatsekretær Lægeseekretær Offentlig administration 3) Revision Spedition og shipping Økonomi <p>Læs mere om uddannelsesbekendtgørelsen (retsinformation.dk) Læs mere om Kontor (uddannelsesnævnet.dk)</p>
Handel	<p>Både eud og eux Specialer - 2 års praktik som</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Handelsassistent, salg 2) Indkøbsassistent 3) Logistikassistent 4) Digital handel B2B <p>Læs mere om uddannelsesbekendtgørelsen (retsinformation.dk) Læs mere om Handel (uddannelsesnævnet.dk)</p>
Finans	<p>Kun eux Brancheprofil - 2 års praktik inden for</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bank og realkredit 2) Liv og pension 3) Skadesforsikring <p>Uddannelsen fører til ansættelse som finansassistent i den finansielle sektor.</p> <p>Læs mere om uddannelsesbekendtgørelsen (retsinformation.dk) Læs mere om Finans (uddannelsesnævnet.dk)</p>
Eventkoordinator	<p>Både eud og eux</p> <p>Uddannelsen har ikke specialer.</p> <p>2 års praktik inden for udvikling, planlægning og gennemførelse af events inden for oplevelsesområdet.</p> <p>Læs mere om uddannelsesbekendtgørelsen (retsinformation.dk) Læs mere om Eventkoordinator (uddannelsesnævnet.dk)</p>

Område	Beskrivelse
Uddannelsesordningen	<p>Uddannelsesordningen findes på EUD-uddannelsesadministrationen.dk</p> <p>Vejledning:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Klik på "Find EUD-uddannelsesordning" 2) Vælg "uddannelse " i feltet Uddannelse 3) Vælg "Uddannelsesordning - generel tekst" i feltet Udskriftsdesign 4) Klik på "Vis udskrift" <p>Læs mere om grundforløbet (uvm.dk)</p>

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

”Det merkantile erhvervsområde er et fagligt samspil mellem de gymnasiale fag og fag rettet mod erhvervsuddannelsen på det studiekompetencegivende år. I det merkantile erhvervsområde indgår humanistiske og samfundsvidenskabelige fag i samspil med de merkantile fag. I det merkantile erhvervsområde arbejder eleverne med virkelighedsnære problemstillinger, der bidrager til deres almene dannelse og erhvervsfaglige viden og som overskrider de enkelte fag. Eleverne undersøger og behandler virkelighedsnære problemstillinger ved hjælp af de indgående fag og faglige metoder med tilknytning til praksis.

Det merkantile erhvervsområde inddrager skolens omverden med særligt fokus på virksomheder, der er relevante i deres erhvervsuddannelse og eleverne arbejder med tværgående metoder, der ikke dækkes af fagene alene. De tværgående metoder understøtter uddannelsens problembaserede helhedsorienterede læring. Samtidig understøttes samspillet mellem teori og praksis, som er de centrale elementer i uddannelsen og afspejler arbejdsformer i erhvervene.”

Erhvervsområdet består af to eller flere erhvervsområder og et erhvervsområdeprojekt på det studiekompetencegivende år frem mod uddannelsen til erhvervsfaglig studentereksamen. Erhvervsområdet medvirker til at give eleverne indsigt i fagenes identitet og forskellighed gennem arbejdet med flerfaglige problemstillinger inden for de forskellige merkantile erhvervsuddannelser (kontor, handel, eventkoordinator, finans og detail). Erhvervsområdet bidrager således til at styrke elevernes forståelse af, at der knytter sig forskellige fagkulturer og praksisformer til eux-uddannelsens forskellige fag, og at en problemstilling kan anskues ud fra forskellige perspektiver, afhængig af hvilke fag der bringes i spil.

Det kan anbefales, at de virksomheder fra skolens omverden, der inddrages i erhvervsområderne, er godkendte som læreplads, og at elever på detailuddannelsen arbejder sammen med virksomheder godkendte til detailelever, elever på kontoruddannelsen arbejder sammen med virksomheder godkendte til kontorelever osv.

1.2 Formål

”Det merkantile erhvervsområde har både et studieforberedende og et almendannende formål. Det merkantile erhvervsområde udvikler elevernes bevidsthed om, at virkelighedsnære problemstillinger fra det merkantile område er komplekse, og løsninger forudsætter, at fagenes viden og metoder spiller sammen. Herved opnår eleverne erkendelse af fagenes identitet og forskellighed. Gennem flerfagligt projektarbejde, understøttet af samarbejde med virksomheder, udvikler eleverne endvidere bevidsthed om metodebegreber og evne til at håndtere faglige metoder og studiemetoder i flerfaglige sammenhænge.

Samspillet mellem teori og praksis i det merkantile erhvervsområde bidrager til refleksion over vidensproduktion i fagene og over forskellige faglige metoders styrker og begrænsninger og dermed til den faglige fordybelse i de merkantile fag og i de øvrige fag.

Elevernes arbejde med problemstillingerne bidrager endvidere til deres almene dannelse. Gennem den flerfaglige problemløsning erfarer eleverne i praksis, hvordan de kan bruge deres faglige viden og

kundskaber til at tage ansvar for deres omverden og rolle som borgere i et demokratisk samfund. I det merkantile erhvervsområde skærper den faglige fordybelse elevernes kritiske sans og udvikler deres innovative, digitale og karrieremæssige kompetencer.”

Erhvervsrådets formål kan opdeles i tre. For det første skal forløbene styrke elevernes erhvervsfaglige kompetencer gennem arbejdet med merkantile virkelighedsnære problemstillinger og anvende deres viden om deres erhvervsuddannelse kombineret med den gymnasiale faglighed og pege på løsninger på problemstillingerne.

For det andet understøtter det elevernes almindelse gennem det selvstændige arbejde med forskelligeartede erhvervsfaglige problemstillinger, der illustrerer den erhvervsfaglige faglighed. I dette arbejde trænes elevernes kritiske sans og evnen til at reflektere og ræsonnere. Almindelse forstås her dels som erhvervelsen af viden og kundskaber gennem det faglige indhold i fagene, dels som de kompetencer og refleksioner eleverne opnår gennem formuleringen af søgende og kritiske spørgsmål til erhvervsfaglige problemstillinger med et flerfagligt udgangspunkt.

For det tredje udvikles elevernes erhvervsfaglige kompetencer gennem arbejdet med at tilrettelægge og gennemføre problemorienterede projektprocesser og gennem det bevidste og fokuserede arbejde med metode - i betydningen fremgangsmåde. Metode kan igen inddrages i faglige metoder og studiemetoder, forstået som studieteknik. Studieteknik beskriver de færdigheder, som eleverne opøver i arbejdet med konkrete undersøgelser, f.eks. informationssøgning og -behandling, brug af it-værktøjer, fremgangsmåden i den økonomiske case-metode eller udarbejdelsen af en problemformulering. Faglige metoder knytter sig til fagenes tilgange til en bestemt undersøgelse. Det vedrører på den ene side, hvilke faglige områder faget som udgangspunkt interesserer sig for og med hvilke vinkler, på den anden side hvilke konkrete teorier, modeller og fagbegreber faget anvender for at kunne understøtte erhvervsfaglig problemløsning. Studieteknik er således færdigheder, man demonstrerer i det (fler)faglige arbejde, mens de faglige metoder er valgte tilgange og "værktøjer", som man eksplicit skal forholde sig til og reflektere over.

Erhvervsrådets erhvervsorienterede, almindelse og metodiske dimension (studiemetoder/studietekniske færdigheder og faglige metoder) udvikler tilsammen elevernes studiekompetence, forstået som evnen til at overføre kendt viden til ukendte situationer eller problemer og på baggrund heraf selvstændigt tilrettelægge en undersøgelsesproces. Studiekompetence er desuden kendetegnet ved evnen til at træffe modne og reflekterede valg om egne fremtidige studie- og karrierevalg.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål

“Eleverne skal kunne:

- *beherske relevante faglige mål i erhvervsområdets fag og sætte sig ind i nye faglige områder”*

Det første mål understreger, at grundlaget for det flerfaglige arbejde i det merkantile erhvervsområde er viden, kundskaber og metoder fra de indgående fag. Dvs. de faglige mål, hentet fra de enkelte læreplaner, der kan bruges i et konkret forløb i det merkantile erhvervsområde, danner det faglige udgangspunkt for forløbet.

Det merkantile erhvervsområde tjener således til at eksemplificere og understøtte det arbejde, der kræves i de enkelte fag, idet erhvervsområdet ikke har et konkret kernestof.

Med relevante faglige mål præciseres, at ikke alle faglige mål i et valgt fag kommer i spil i forbindelse med besvarelse af erhvervsområdeprojektet (EOP). Alle fag, som eleven gennemfører på det studiekompetencegivende år indgår som udgangspunkt som fag i erhvervsområdet. Skolen har dog mulighed for at tilrettelægge erhvervsområdet med de fag, som de finder hensigtsmæssige og understøttende i forhold til elevens uddannelsesvalg (kontor, handel, eventkoordinator, finans og detail).

Det er kendetegnende for erhvervsområdeprojektet (EOP), at der normalt arbejdes med problemstillinger, der rækker ud over det enkelte fags undervisning, men grundlæggende trækker eleven på undervisningen i de uddannelsesspecifikke fag, og fordybelsen viser sig bl.a. i, at eleven dels har sat sig grundigt ind i kendt stof, dels har sat sig ind i og inddraget nye faglige områder, brancher og virksomheder, der ikke direkte har været genstand for undervisning. Hermed opnås ny erkendelse, der kan bruges i andre sammenhænge. Det er ikke et krav, at der i erhvervsområderne (EO1 og EO2) arbejdes med stof og problemstillinger, der rækker ud over det enkelte fags undervisning, men ofte har udgangspunkt i elevens erhvervsuddannelse og dermed det uddannelsesspecifikke fag. Det er heller ikke et krav, at alle elevens fag skal indgå i EO1 og/eller EO2, hvor flerfagligheden kan optræde ved to (tværfagligt) eller flere fag.

Til gengæld er det et krav, at der arbejdes med virkelighedsnære problemstillinger i samarbejde med virksomheder eller organisationer uden for skolen i mindst det ene erhvervsområde.

Progression kan her tænkes som, at eleven i det første erhvervsområde starter med at arbejde i et kendt stof og graden af nye faglige områder øges gradvist gennem hele det merkantile erhvervsområde.

- *“undersøge og afgrænse en erhvervsrettet problemstilling ved at kombinere viden og metoder fra forskellige fag og udarbejde en problemformulering”*

Der stilles krav om, at eleverne gennem de flerfaglige forløb selv bliver i stand til at formulere en problemformulering af relevans for forløbets tema. Problemstilling forstås her som for-undringsspørgsmål eller overordnet udgangspunkt for en undersøgelse/analyse. Analyseelementet indikerer, at formålet er at kunne arbejde på høje taksonomiske niveauer i flerfaglige sammenhænge, herunder at eleven kender og kan arbejde på hvert af de tre taksonomiske niveauer.

Progression kan her tænkes som at eleven i det første erhvervsområde får stillet en opgave 100% til at eleven i erhvervsområdeprojektet formulerer et selvstændigt udkast til en problemformulering. Problemformuleringer kan udformes på forskellig vis. I nedenstående tabel er vist to eksempler. Skolen kan vælge at introducere forskellige former for problemformuleringer eller arbejde med den samme form gennem EO1, EO2 og EOP.

	Eksempel 1	Eksempel 2
Fag	Fag: Afsætning B og Informatik B	Fag: Afsætning B og Informatik B
Problemformuleringer	<p>Titel: En ny webshop med succes</p> <p>Hvert år starter mange selvstændige erhvervsdrivende en ny webshop, men mange af dem bliver ikke en succes. Hvad skal jeg gøre for at min nystartede webshop bliver en succes?</p> <p>Hvad skal der til for at en webshop bliver en succes? Hvilken it platform skal jeg vælge til min nye webshop? Hvordan skal min e-handelsstrategi se ud?</p> <p>Hvordan markedsfører jeg digitalt min webshop til min målgruppe?</p>	<p>Titel: En ny webshop med succes</p> <p>Redegør for hvordan en ny webshop får succes.</p> <p>Sammenlign en open source med en closed source løsning og vurder hvilken løsning, jeg skal vælge til min nye webshop.</p> <p>Udarbejd en e-handelsstrategi for min nye webshop og udarbejd et eksempel på online markedsføring til min målgruppe.</p>

Her anvendes to gymnasiale fag til at løse en problemstilling fra erhvervsuddannelsen.

Der kan findes yderligere eksempler på EMU'en.

- *"søge, vurdere og anvende fagligt relevant information"*

Eleverne skal som udgangspunkt selv søge og udvælge relevant materiale til opgavebesvarelsen, men vejledning af den enkelte elev kan omfatte gode råd og henvisninger til relevant stof.

Det forventes ikke, at eleverne på forhånd har det fulde overblik over muligheder inden for ukendte stofområder, eller at eleven helt på egen hånd kan udvælge alt relevant materiale. I forbindelse med vejledningen og i takt med, at eleven får afgrænset sit område, kan diskussioner vedr. relevant materiale være en vigtig hjælp til at fokusere elevens videre arbejde, ligesom diskussioner vedr. brugbarhed og relevans af materiale hentet på internettet kan ses i det lys.

Eleverne skal være i stand til at skelne væsentlige kilder fra uvæsentlige i forhold til en given problemstilling ud fra kriterier om troværdighed og validitet.

Progression kan her være, at eleven i det første erhvervsområde får anvist og hjælp til at søge i bestemte kilder, til at eleven i erhvervsområdeprojektet selv søger relevant information i selvvalgte kilder.

- *"kombinere viden og metoder fra fagene til indsamling og analyse af empiri og bearbejdning af problemstillingen"*

Dette mål ligger i direkte forlængelse af det forrige. Her drejer det sig om at kunne vurdere kvaliteten af de fundne informationer, og hvilke mulige fejkilder de rummer. Desuden skal eleverne have en fornemmelse af, hvilke typer information/kilder, der er gode til at skabe overblik, og hvilke der giver mulighed for fordybelse. Endelig skal de være i stand til at overskue og behandle en samlet mængde materiale, således at væsentlige informationer kan udledes, sammenfattes og udgøre grundlaget for at kunne konkludere.

Eleverne skal desuden have en bevidsthed om, at informationer sjældent kan stå alene, men at en sag kræver belysning fra flere sider for at give et velfunderet resultat. Er materialet tilstrækkeligt bredt og

dybt, er der aspekter, eleven bevidst eller ubevidst har fravalgt at belyse, og hvor sikkert er det grundlag, der konkluderes på?

- *”beherske mundtlige og skriftlige fremstillingsformer, herunder besvare en opgave fyldestgørende”*

Dette mål henviser til elevens beherskelse af genren faglig formidling og peger frem mod styrkelse af studiekompetencen. I de skriftlige rapporter for det merkantile erhvervsområde skal eleven kunne give en klar, sammenhængende, velstruktureret og nuanceret skriftlig fremstilling under anvendelse af citater, figurer, illustrationer, relevante henvisninger, noter og litteraturliste.

I den mundtlige fremlæggelse skal eleven i et klart, nuanceret og korrekt sprog kunne redegøre for sin undersøgelse med en passende detaljeringsgrad og samtidig kunne reflektere over og perspektivere undersøgelsen. Dette skal ske under anvendelse af relevante visuelle hjælpemidler. Eleven skal desuden kunne indgå reflekteret og præcist i en (fler)faglig dialog om besvarelsen af den erhvervsrettede problemstilling.

- *”vurdere forskellige fags og metoders muligheder og begrænsninger i arbejdet med en problemstilling”*

I arbejdet med de enkelte, flerfaglige erhvervsområder (og i øvrigt gennem undervisningen i de enkelte fag) opnår eleverne viden om og erfaring med, hvilke konkrete, metodiske tilgange de enkelte fag bruger.

Anvendelsen af faglige metoder kan være mere eller mindre lærerstyret - enten for at træne anvendelsen af en bestemt metode (lærerstyret) eller for at træne elevens evne til selv at vælge de metoder, der passer til et konkret forløb (elevstyret). I begge tilfælde skal eleverne opnå en erkendelse af, at fag har en ”værktøjskasse” af metoder og tilgange, som er forskellig, men dog med mulige sammenfald mellem fagene. De skal på den baggrund lære at udvælge, hvilke faglige metoder der er meningsfulde i en bestemt undersøgelse – i forhold til fx valgte virksomhed, branche og produkt - og overveje konsekvenserne af anvendelsen af bestemte metoder. Én faglig metode er således ikke brugbar i alle aspekter af faget, og ethvert valg af metode indebærer et fravalg af andre metoder. Med denne bevidsthed skal eleverne således i deres afsluttende erhvervsområdeprojekt være i stand til at redegøre for baggrunden for deres valg af faglige metoder, påvise hvordan de konkret har anvendt metoderne og reflektere over fordele og ulemper ved disse valg. Herunder indgår en refleksion over gevinster og begrænsninger ved den valgte fagkombination.

Det er en vigtig pointe, at metode inden for fagene kan betyde noget forskelligt, og at en klar bevidsthed om metodemulighederne i forskellige fag giver også et bedre afsæt for at vurdere, hvilke fagkombinationer, der er bedst til at belyse en given problemstilling.

- *”anvende relevante studiemetoder, herunder planlægge og strukturere eget arbejde.”*

Ved studiemetoder forstås studietekniske elementer som fx notatagning, informationsindsamling, problemformulering og formidling.

Ved planlægning forstås altså elevens evne til at planlægge en hensigtsmæssig faglig tilgang til at undersøge den givne problemstilling, hvilket vil få betydning for, at selve undersøgelsen anvender relevante faglige tilgange og metoder i forhold til de indgående fag.

Desuden skal eleven kunne forholde sig kritisk til resultatet af eget arbejde på baggrund af informationsindsamlingen.

2.2 Kerne stof

“Det merkantile erhvervsområde organiseres på følgende måde:

- *mindst to temabaserede forløb af hver 25 timer der kommer fra de fag, der indgår i forløbene, erhvervsområde I og erhvervsområde II, hvorunder eleverne skriver erhvervsområdeopgaven.*
- *et afsluttende erhvervsområdeprojekt på 50 timer. ”*

Skolen kan vælge at tilrettelægge flere end 2 erhvervsområdeforløb i løbet af det studiekompetencegivende år. Timerne til de to temabaserede erhvervsområdeforløb leveres af de medgåede fag.

Erhvervsområde 1 (EO1) placeres typisk i 1. semester. Erhvervsområde 2 (EO2) placeres i starten eller midten af 2. semester, og erhvervsområdeprojektet (EOP) afslutter det studiekompetencegivende år. Timerne i de to erhvervsområder behøver ikke at være placeret sammenhængende, men kan placeres som enkelte dage af hensyn til planlægningen med fx eksterne fagpersoner, virksomheder og organisationer.

Slutproduktet i det ene af de to erhvervsområder skal være en skriftlig erhvervsområdeopgave, hvis formål er at forberede eleven på det skriftlige produkt i det afsluttende erhvervsområdeprojekt. Minimum halvdelen af timerne i det afsluttende erhvervsområdeprojekt placeres i et sammenhængende forløb af hensyn til elevernes faglige fordybelse.

“Temaerne for de mindst tre forløb i det merkantile erhvervsområde har afsæt i problemstillinger med autentiske, nutidige udfordringer i erhvervene og danner baggrund for udvælgelsen af fagligt indhold. Det faglige indhold udvælges fra fagene, så det underbygger arbejdet med problemstillinger fra den enkelte elevs erhvervsuddannelse. Der skal inddrages viden fra skolens omverden i form af eksterne fagpersoner, virksomheder eller organisationer. ”

Det er vigtigt, at eleverne arbejder med så autentiske og praksisnære problemstillinger, som muligt, hvorfor det er nødvendigt at samarbejde med det lokale erhvervsliv. Skolen kan vælge at arbejde med den samme virksomhed i alle tre forløb eller forskellige virksomheder. En klasse kan også arbejde med flere forskellige virksomheder, fx detailleverne kan arbejde med temaer og problemstillinger fra en lokal detailhandelsvirksomhed, handelseleverne kan arbejde med en lokal handelsvirksomhed osv. For at reducere belastningen af de lokale virksomheder kan skolen eksempelvis tilrettelægge erhvervsområdet således, at der i det ene erhvervsområde arbejdes med en lokal virksomhed, i det andet erhvervsområde arbejdes med en ikke lokal virksomhed og i det afsluttende erhvervsområdeprojekt kan eleverne selv vælge, hvilken virksomhed, de ønsker at arbejde med, herunder opstart af egen virksomhed.

Det er ikke et krav, at der indgår samarbejde med en virksomhed/en organisation i alle erhvervsområder, men det vil være hensigtsmæssigt af hensyn til praksisnærheden og elevens motivation. Eleverne kan ikke udelukkende arbejde med deres egen nystartede virksomhed. Viden fra skolens omverden kan eleverne få primært ved virksomhedsbesøg, besøg på skolen og foredrag af virksomheden samt workshops med enkelte medarbejdere fra virksomheden. Sekundært kan det anbefales at gøre brug af kommunikative teknologiske muligheder med videre til at invitere virksomheder og fagpersoner virtuelt ind i erhvervsområdet.

Så vidt det er muligt skal eleverne have mulighed for at præsentere deres slutprodukt/løsning for den lokale virksomhed i minimum det ene erhvervsområde forløb. Et alternativ, for at belaste virksomheden mindst muligt, er en repræsentant fra skolens ledelse (fx uddannelsesleder eller koordinator) overværer elevernes mundtlige fremstilling og evt. den eller de grupper, der leverer de bedste løsninger, får mulighed for at præsentere deres arbejde for virksomheden.

For at temaerne bliver så autentiske og nutidige som muligt er det oplagt at tilrettelægge temaerne for erhvervsområderne i samarbejde med virksomhederne.

Nedenstående forslag til temaer til de mindst 2 temaforløb skolen skal gennemføre, er beskrevet ud fra de fag og den faglighed der kunne ligge til grund for temaerne og en variation i slutprodukter.

Nr.	Tema	Fag og indhold	Slutprodukt
1	Kommunikation	Et samarbejde mellem engelsk B (40%), dansk A (30%), andet fremmedsprog C(10%) og informatik B (20%)	Skriftlig rapport og fremlæggelse
2	Online markedsføring	Et samarbejde mellem fagene dansk A (20%), informatik B(30%) og afsætning B (50%)	Mundtlig præsentation/elevscreenca st
3	Virksomhedsanalyse og strategi	Et samarbejde mellem fagene virksomhedsøkonomi B (60%) og afsætning B (40%)	Mundtlig præsentation
4	Udvikling af IT-produkt, fx en ny app eller ny webshop	Et samarbejde mellem fagene it B (40%), afsætning B (30%), virksomhedsøkonomi B (20%) og dansk A (10%)	Elevscreencast

Procentfordelingen er alene udtryk for, hvor stor en belastning de enkelte fag fylder i erhvervsområdet i og kan naturligt variere efter det praktiske indhold og de konkrete faglige mål.

I de to områdeforløb kan fx alle handelselever i en klasse arbejde med samme tema/problemstilling stillet af samme virksomhed – og gerne i grupper – mens erhvervsområdeprojektet udarbejdes individuelt (flere elever kan dog arbejde med samme virksomhed, hvis problemstillingen er forskellig fra elev til elev).

I erhvervsområdeprojektet kan lærerne sikre at der ikke er overlap mellem problemstillingerne i vejledningen og i den udleverede opgaveformulering. Eksempler på temaer til EOP kan findes på EMU'en. For at underbygge arbejdet med problemstillinger relevante for elevens uddannelse, anbefales at eleverne i erhvervsområderne også her arbejder med kendskabet til deres valgte uddannelse og de specialer, brancher og virksomheder, som uddannelsen indeholder. Det kan gøres på mange forskellige måder, men det er oplagt at samle tilgængeligt materiale (uddannelsesbeskrivelser, filmmateriale mm.) på de forskellige merkantile uddannelser på en digital platform, som eleverne har adgang til under alle erhvervsområde-forløbene. Herved inddrages erhvervsuddannelsen som en naturlig del af erhvervsområderne.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

”Det merkantile erhvervsområde tilrettelægges, så det bidrager til opfyldelse af dets faglige mål og de faglige mål i de indgående fag. Alle fag kan indgå i forløbene, så længe de understøtter uddannelsens erhvervsfaglige merkantile studieforberevende profil og forbereder eleverne til arbejdet med erhvervsområdeprojektet.

Det merkantile erhvervsområdes forløb fordeles jævnt hen over det studiekompetencegivende år og tilrettelægges, så de valgte problemstillinger fra elevens erhvervsuddannelse kan behandles eller løses ved at kombinere viden og metoder fra de indgående fag. Det skal ske gennem en problemorienteret tilgang, der udvikler elevernes faglige kundskaber og innovative kompetencer, selvstændighed, digitale og analoge samarbejdsevner samt refleksive tænkning.

Progressionen sikres gennem stigende kompleksitet og selvstændighed fra forløb til forløb i det merkantile erhvervsområde. Et af forløbene skal munde ud i erhvervsområdeopgaven: En rapport med et omfang der gør det muligt at afprøve kravene til erhvervsområdeprojektet, og som eleverne skal præsentere og diskutere overfor lærere og andre eksterne fagpersoner, som optakt til erhvervsområdeprojektet.

I hvert forløb skal det sikres, at eleverne får etableret et solidt fundament af viden og kundskaber, så de har mulighed for at opnå faglig dybde i deres projektarbejde.

Skolens leder sikrer, at der udarbejdes en studieplan med rammen for de enkelte forløb og beskriver progressionen gennem erhvervsområdeforløbene frem til erhvervsområdeprojektet. Studieplanen angiver hvordan de enkelte fag understøtter elevernes viden kundskaber og færdigheder frem mod de enkelte forløb i det studiekompetencegivende år. Studieplanen omfatter endvidere samspillet med virksomhederne i forløbene og progressionen i

- *problemformulering, planlægning og gennemførelse af problembaseret projektarbejde på tværs af fag, individuelt og kollaborativt.*
- *informationssøgning, herunder kildetyper, søgestrategier, søgemetoder, metoder til kildekritik og formalia vedrørende anvendelse og angivelse af kilder*
- *skrivehandlinger og fremstillingsformer i fagene og på tværs af fag, herunder sprogrigtighed, argumentation og formidling*
- *mundtlige, skriftlige og digitale præsentationsformer.*

På baggrund af studieplanen udarbejdes en undervisningsbeskrivelse med følgende indhold:

- *oversigt over afholdte projektføløb*
- *temaer og problemstillinger undervisningstid og fordybelsestid fagkombinationer og kernestof fra fagene faglige mål og studiemetoder*
- *skriftlige og mundtlige produktkrav formative og summative evalueringsformer.*

Undervisningsbeskrivelsen er til rådighed for censor ved fremsendelse af de skriftlige opgavebesvarelser i erhvervsområdeprojektet.”

Når der arbejdes problemorienteret tages der udgangspunkt i en mere eller mindre kompliceret undersøgelse af et problem forstået som et overordnet spørgsmål. Dette problem kan både være beskrivende (hvad var problemet) ligesom det kan være årsagssøgende (finde koblinger). Elevernes arbejde med det valgte problem - som både kan være selvvalgt eller udvalgt af lærerne - stiller krav til deres nysgerrighed og evne til at finde svar mange steder. Den arbejdsproces, der er forbundet hermed, er naturligvis styret af det konkrete problem, og herigennem kommer eleverne til at arbejde med egne overvejelser og tænkning og tilegner sig ny viden og nye færdigheder. Der stilles her samtidig krav til opmærksomheden på anvendelsen af metoder til at løse/besvare problemet i en flerfaglig sammenhæng. Se nedenfor under Arbejdsformer om det konkrete metodearbejde.

Det problemorienterede, flerfaglige arbejde i erhvervsområdet bidrager desuden til at udvikle elevernes karrierekompetencer og deres innovative kompetencer. Det sker blandt andet gennem det problemorienterede arbejde med virkelighedsnære problemstillinger, som giver eleverne en forståelse af fagenes anvendelighed uden for undervisningssammenhæng og bidrager til at skabe opmærksomhed på og eksemplificere, hvordan deres egen videre karrierevej kan udvikle sig. Når problemstillingerne samtidig lægger op til, at eleverne skal komme med løsningsforslag til en konkret modtager - gerne en virksomhed som tager praktikelever indenfor elevens erhvervsuddannelse, bliver deres innovative kompetencer styrket. En mulighed kunne være at invitere en virksomhed ind og præsentere en række problemstillinger fra den virkelighed virksomheden befinder sig i. Her kan eleverne så udvælge en eller flere problemstillinger i relation til deres erhvervsuddannelse.

Der arbejdes med den forståelse af innovationsbegrebet, at innovation handler om at omtænke eksisterende viden på nye måder, så den kan skabe værdi for andre. For at styrke innovationskompetencen - det vil sige evnen til at arbejde innovativt - bør der arbejdes på at styrke de understøttende innovationskompetencer, da eleverne, hvis de formår at sætte disse i spil, øger deres mulighed for skabe kvalificerede ideer og blive dygtige til at innovere. Det drejer sig om:

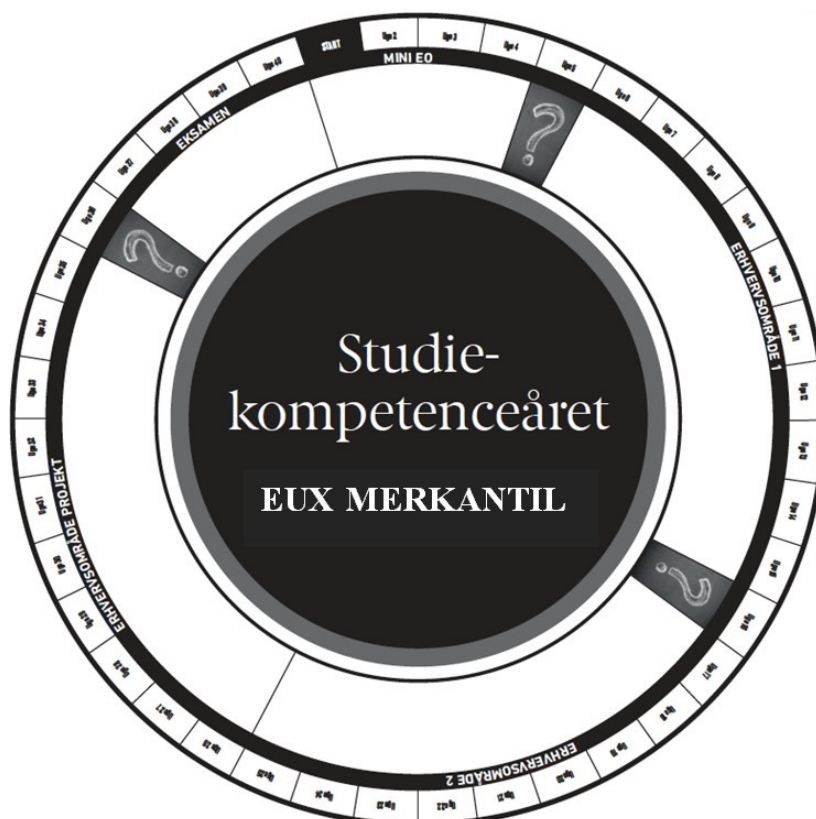
- Samarbejdskompetencen, der fx dækker over evnen til at fungere i et samarbejde med andre elever og virksomheder. Eleven kan udvise samarbejdskompetence ved at tage ansvar for og bidrage til, at et samarbejde opfylder de satte mål og opgaver og/eller ved at kunne deltage i samarbejde under forskellige forhold og med forskellige roller.
- Handle-/implementeringskompetencen, der blandt andet dækker over evnen til at foretage informerede valg af handlinger, at kunne søge information og viden, også i samarbejde med virksomheder, og føre ideer og løsningsforslag ud i livet.
- Formidlingskompetencen, der fx dækker over evnen til at kunne træffe velbegrundede kommunikationsmæssige valg og kunne videreformidle egne og andres ideer på en engagerende og overbevisende måde.
- Navigationskompetencen, der eksempelvis dækker over evnen til at kunne overskue komplekse arbejdsprocesser, møde komplekse problemstillinger og bruge sin faglige baggrund til at arbejde med disse. Eleverne skal altså kunne navigere i en kompleks nyhedsstrøm og evne at udvælge hvilken viden, de skal bruge for at løse en opgave.
- Kreativitetskompetencen, der blandt andet dækker over evnen til selvstændigt at identificere relevante problemstillinger, at kunne generere en række forskellige ideer og løsningsforslag samt kritisk at kunne vurdere disse og bearbejde dem.

Det er vigtigt, at arbejdet med at styrke de innovative kompetencer altid er centreret om en stærk (fler)faglighed - en grundviden og grundlæggende metodiske færdigheder, da disse udgør fundamentet for at kunne arbejde innovativt med problemstillinger på en meningsgivende og relevant måde. Der kan være oplagt at opsøge eksterne samarbejder, fx med virksomheder, i forbindelse med arbejdet med at stille og besvare konkrete problemstillinger innovativt. Oplevelsen af at løse en autentisk problemstilling kan i sig selv højne elevernes engagement og forener samtidig udviklingen af innovations- og karrierekompetencer.

3.1.1 Den praktiske planlægning

Det kan anbefales at skolen udarbejder en overordnet studieplan/årsplan for forløbene i erhvervsområdet som indeholder:

- Tidspunkter
- Fag og faglige mål i de indgående fag
- Introduktioner
- Aktiviteter overordnet
- Produkt, som eleverne skal lave
- Evalueringsformer

Herover ses et eksempel på et årshjul fra Campus Vejle, som inspiration til at visualisere det mest overordnede og som kan hænges op på lærerværelse og i klasser – så alle kan følge med i hvad undervisningen leder hen mod.

(Digitale årshjul (fx som ovenstående) findes tilgængelige i forskellige versioner på nettet)

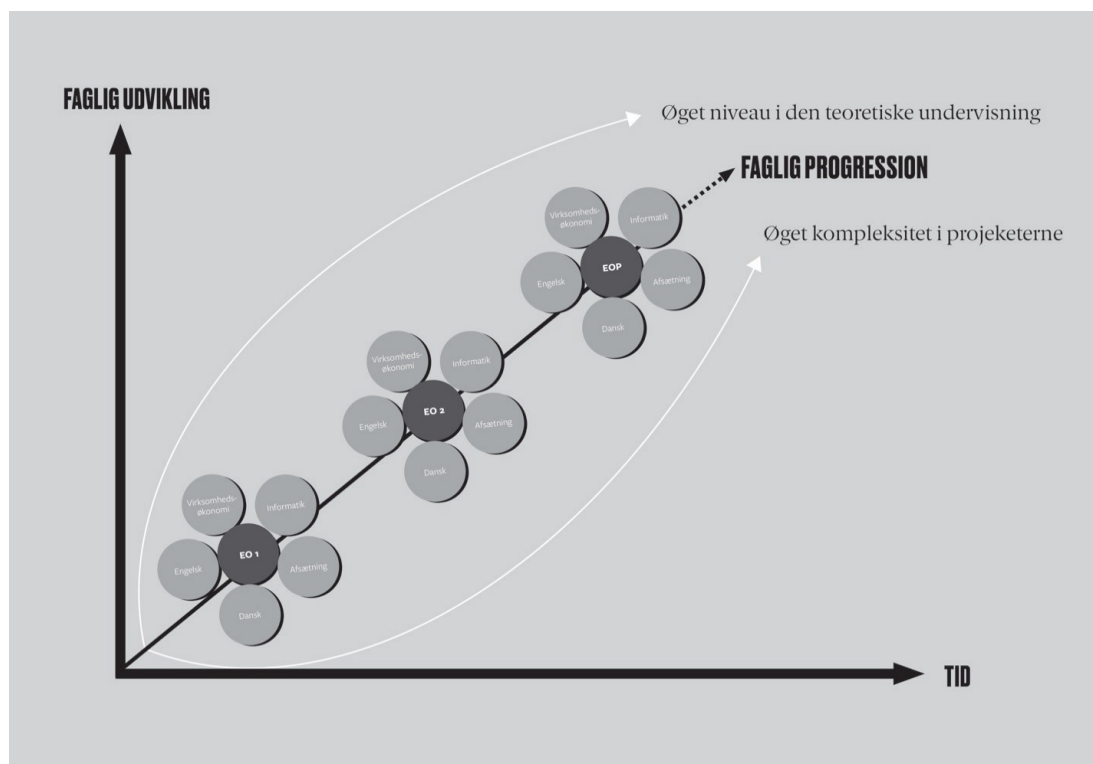
3.2 Arbejdsformer

“Det merkantile erhvervsområde tilrettelægges, så det omfatter:

- *en progression fra et opgaveprojekt til mere problembaserede projekter*
- *variation i arbejdsformer og produkttyper, herunder kan mange elever udforme en konkret erhvervsrettet aktivitet/et merkantilt produkt*
- *praktisk arbejde med indsamling af data fra relevante virksomheder centralt i elevens erhvervsuddannelse*
- *individuelle projekter, gruppeprojekter og arbejde med individuelle og kollaborative skriveprocesser*
- *projektforløb, som inddrager eksterne samarbejdspartnere, organisationer eller virksomheder, som giver eleven mulighed for at forholde sig reflektivt til egne erhvervsvalg.*

3.2.1 Generelt om progression i erhvervsområdet

Progressionen i erhvervsområdet skal ske på mange forskellige parametre, og det tilrådes derfor, at skolerne i studieplanen gør det meget klart, hvornår og hvordan eleverne flytter sig i progressionen på de enkelte parametre. Det kan således gøres ved at opstille meget klare og konkrete mål for progressionen i de enkelte forløb, så det er muligt at evaluere den enkelte elev efter hvert forløb og give anvisninger på, hvordan eleven kommer videre i sin progression. I studieplanen skal der således tydeligt fremgå en progression i arbejdsformer, studieteknikker, skriftlighed, mundtlighed og evalueringsformer, som det illustreres i figuren herunder:

Erhvervsområdet bevæger sig således gennem forløbene fra de styrede og stilladserede arbejdsformer, hvor materialer, opgaveformuleringer, delmål osv. er givet af lærerne, til mere og mere selvstændige og krævende arbejdsformer, hvor eleven i højere grad selv styrer og sætter rammer.

Progressionen i skriftligheden kan knytte sig til de faglige mål i de deltagende fag, således at det skriftlige arbejde i de enkelte forløb i erhvervsområdet bygger videre på arbejdet med forskellige skriftlige genrer, som eleven kender fra de deltagende fag. Progressionen kan dog også knytte sig til de forskellige skrivehandlinger, der indgår i rapportformen (som fx redegørelse, vurdering og diskussion), således at der arbejdes bevidst, fokuseret og på stigende taksonomisk niveau med skrivehandlingerne og de skrivekonventioner, der knytter sig til dem. Dette behandles også senere i dette afsnit under punktet om de to obligatoriske rapporter.

Progressionen i mundtligheden tilrettelægges med henblik på den afsluttende eksamen i erhvervsområdet, således at eleven gennem flere selvstændige præsentationer gradvist har udviklet evnen til at fremlægge sit arbejde struktureret og fokuseret og kan indgå i en samtale om sit arbejde på en nuanceret og reflekteret måde.

Eksempler på produkt/proces:

Produkt/proces:	Indhold
App (mock up/prototype)	Eleverne kan fx kode (dele af) en app i programmet AppLap eller andre tilsvarende programmer.
Webshop/hjemmeside	Eleverne kan udarbejde (dele af) en webshop/hjemmeside i fx WordPress eller andre tilsvarende programmer.
Markedsføringsmateriale (f.eks. en reklamefilm, en folder eller opslag/annonce på fx de sociale medier mm.)	Eleverne kan fx oprette en professionel facebookside, der indeholder forskellige annonceformater, herunder video, diasshow mv.

Produkt/proces:	Indhold
Markedsanalyse med indsamling af primære data	Eleverne udarbejder og gennemfører fx en kvantitativ analyse.
Forretningsplan	Udarbejder eleven en forretningsplan der kan anvendes som simuleringsmodel, der kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling, og eleven bliver i stand til at vise hvordan planen virker og demonstrere konsekvenser af nye markedsinformationer, kan en forretningsplan også virke som et produkt.
Produktprototype	Udarbejder eleven noget der kan blive til et produkt, kan dette være en del af løsningen en problemstilling
Strategiplan	Udarbejder eleven en simuleringsmodel, der kan fremvises så skal eleven kunne vise hvordan planen virker og demonstrere konsekvenser af nye informationer.
Prototype i forbindelse med innovation	Udarbejder eleven noget der kan blive til et produkt, kan dette være en del af løsningen en problemstilling

3.2.2 Progression i metode

Endelig bør der arbejdes med en progression hen imod elevens selvstændige metoderefleksion, således at dette bliver en betydelig del af erhvervsområdet. Det kan være en stor udfordring i erhvervsområdet for både lærere og elever at skabe fælles forståelse og sammenhæng i opfattelsen af metodebegrebet og refleksionen, da metodetilgange kan være meget fagspecifikke. Det vil derfor være praktisk at have en konkret fælles ramme for arbejdet med metode. Eksempler herpå kunne være opgavens pentagon, som ofte fremhæves i litteratur som struktur for projekt- og problemorienteret arbejde, eller det kunne være Petersen og Schaffalitzky de Muckadells Videnskabelige Basismodel, der giver et fælles grundlag for, hvordan metoderefleksion kan foregå samt for, hvordan der kan tænkes en egentlig progression ind i refleksionen:

Flerfagligheden i erhvervsområdet betyder, at forskellige tilgange skal fungere side om side og sammen med hinanden. Derfor kan det være en fordel med en overordnet ramme, som fagene kan mødes inden for. Den Videnskabelige Basismodel udgør en sådan ramme i form af en "køreplan" for elevernes

problemorienterede arbejde. Modellens fire punkter, der sammen afspejler grundlæggende træk ved videnskabelig tankegang, skaber samtidig en naturlig sammenhæng mellem metodisk refleksion og besvarelsen af det spørgsmål, der er centralt for elevens projekt. Ud fra denne model skal følgende fire punkter overvejes, som en del af arbejdet i hvert enkelt studieområdeforløb:

- a. Hvad er dit spørgsmål?
- b. Hvordan vil du konkret gribe din undersøgelse af spørgsmålet an?
- c. Hvorfor kan du gribe det an på den måde?
- d. Hvad kan der gå galt, når du griber det an på den måde?

Det første punkt svarer til, at eleven skal udarbejde en problemformulering. Her er målet, ligesom i andre sammenhænge, at eleven skal formulere sig så klart og præcist som muligt, så det bliver helt tydeligt, både for eleven selv og for andre, hvilket spørgsmål eleven vil undersøge. Omhandler spørgsmålet økonomisk pressede købmænds lokale strategi, skal det fx ekspliciteres, hvad der præcis definerer økonomisk pressede købmænd. Punktet vil også stadig være relevant i de tilfælde, hvor læreren stiller et spørgsmål, som eleven skal besvare. Ganske vist vil det gøre elevens udfordring lettere, men mange af de samme overvejelser vil være relevante, fordi det så vil handle om at nå frem til en klar, præcis og relevant forståelse af det stillede spørgsmål. Eksempelvis kan man bede eleverne redegøre for den præcise betydning af de begreber som indgår i spørgsmålet. Det vil også være her eleven vælger den branche og/eller den virksomhed, som eleven evt. ønsker at arbejde med i sin opgave og både spørgsmål og branche/virksomhed skal være virkelighedsnært og relevant i forhold til elevens valgte uddannelse. Eleven skal derudover overveje hvordan spørgsmålet kan gribes an. Det kan fx også dreje sig om at en gruppe af elever på detailuddannelsen, der undersøger hvordan markedsføringen af en læskedrik fungerer.

Her vil man så måske gøre brug af metoder fra danskfaget til at analysere reklametekster eller metoder fra afsætning til at give en vurdering af kundegrundlaget. Eleverne skal her trække på de tilgange, som de kender fra fagene og overveje, hvilke af dem, der kan bruges i det projekt, som de er i gang med. Nogle gange vil valget her være let, fordi bestemte velkendte metoder er velegnede til at besvare et spørgsmål med, men andre gange vil det være vanskeligere at pege på en enkelt klart defineret metode, som kan bruges. Det afgørende er imidlertid ikke, at eleverne udpeger en enkelt officielt anerkendt metode, som de vil bruge, men at de danner sig et klart billede af, hvad de helt konkret har tænkt sig at gøre for at besvare deres spørgsmål. Parallelt med første spørgsmål kan situationen være, at metoderne allerede er givet af lærerne. I så fald kan man igen bede eleverne overveje, hvorfor netop disse metoder er brugbare til den konkrete undersøgelse.

Basismodellens tredje punkt lægger videre op til, at eleverne skal kunne forholde sig til, hvorfor besvarelsen af spørgsmålet kan gribes an på den måde, som de har tænkt sig. På den måde forbinder modellen valget af metoder med kravet om at reflektere over forskellige metoders praktiske anvendelse, styrker og begrænsninger, så den metodiske refleksion ikke afkobles fra det øvrige projektarbejde, men i stedet styrker elevens forståelse af, hvornår bestemte metoder kan anvendes. Eleverne kan således også nå til den konklusion, at den tilgang, som de havde tænkt sig at gøre brug af, faktisk slet ikke kan bruges til undersøgelsens formål. Hvis det er tilfældet, må eleverne endnu en gang omkring modellens andet punkt, så de kan finde en metode, der er mere hensigtsmæssig. Med andre ord er det altså her, eleverne skal komme til en forståelse af, hvorfor den ene tilgang og ikke den anden er valgt i forhold til deres spørgsmål.

Hvad er fx forklaringen på, at interviews kan bruges, når man vil undersøge brugertilfredshed? Og hvorfor er interviews omvendt mindre velegnede, hvis man gerne vil undersøge, hvor mange der arbejder sort? Hvorfor kan man bruge en psykoanalytisk tilgang, når man skal analysere en reklame? Og hvorfor giver det ikke mening, når det handler om matematiske problemer? Dette punkt i modellen stiller således betydelige krav til elevernes overblik over fagenes metode-“værktøjskasser”. I de(t) tidlige studieområdeforløb kan man forklare og samtale med eleverne om, hvad en metode kan bruges til og

hvorfor, men det kræver erfaring og selvstændighed hos eleverne selv at kunne foretage denne refleksion.

Det fjerde punkt i modellen er udtryk for, at selv den mest velegnede og bredt anvendelige metode også har svagheder og begrænsninger. Det hører således med til basismodellens billede af grundlæggende træk ved videnskabelig tænkning, at man udvikler et blik for de mulige fejlkilder, der kan gøre sig gældende, når man leder efter svar på et spørgsmål. Dels er der helt generelle fejlkilder, der kan spille ind på tværs af mange forskellige fag, som fx teoriladethed i observationer og manglende repræsentativitet. Dels er der fejlkilder, der alene er knyttet til bestemte tilgange og områder, så som tvetydige formuleringer af spørgsmålene i et spørgeskema eller historisk forskning med tendentiøse gengivelser af historiske forhold. Ligesom med det tredje punkt kan eleverne således også her nå til den konklusion, at den valgte tilgang til besvarelsen af deres spørgsmål faktisk har så mange svagheder, at den slet ikke er anvendelig. Overvejelserne omkring punkt fire kan dermed også have den konsekvens, at eleven må tilbage og genoverveje sit metodevalg, og hvis det viser sig, at eleven slet ikke besidder en tilgang, der kan bruges til at besvare spørgsmålet med, kan det til sidst betyde, at også spørgsmålet må ændres. Modellen er således først og fremmest en ramme for refleksion, som eleven kan orientere sig ud fra, som kan koble indhold og metode tydeligt sammen, og som kan danne grundlag for en fælles samtale mellem den enkelte elev og lærere fra de forskellige fag, der indgår i det enkelte faglige forløb.

For at sikre at eleverne får øvet sig tilstrækkeligt i rapportformen inden det afsluttende erhvervsområdeprojekt, er det således et krav, at eleverne skriver mindst én individuel rapport i erhvervsområdet. Rapporten ligger naturligt i sidste erhvervsområdeforløb inden erhvervsområdeprojektet. Det vil give en tydelig progression i rapportarbejdet og betyde, at elevernes erfaringer med rapportgenren er i frisk erindring, når arbejdet med erhvervsområdeprojektet påbegyndes. Elever må godt have samme overordnede problemstilling med skal lave hver deres problemformulering.

Det anbefales, at der i rapportforløbet er fokus på, at eleverne kender og kan overholde de formalia, der knytter sig til rapportformen - fx indholdsfortegnelse, indledning, problemformulering, afgrænsning, metode, teori konklusion og dokumentation. Men der må også lægges vægt på at eleverne bliver bevidste om og lærer at arbejde med de skrivehandlinger, der knytter sig til rapportens forskellige dele og de taksonomiske niveauer. Det kan således være en fordel at have fokus på de enkelte skrivehandlinger, som redegørelse, analyse og vurdering, og de skrivekonventioner, der knytter sig til dem i forskellige fag. Dette kan også tænkes ind i studieplanens progression, således at alle skrivehandlinger ikke trænes i alle skriftlige produkter, men at rapportarbejdet stilladseres for eleverne. Denne obligatoriske rapport bør dog være fuldstændig og træne hele rapportformen.

For at lette forståelsen og læringen om rapportformen så vil de fleste skoler kunne læne sig op af de vejledninger til at skrive større skriftlig opgave (SSO), som har været i spil i tidligere versioner af eux.

Det anbefales, at evalueringen af rapporten har et formativt sigte og især lægger vægt på opfyldelsen af de skrivefaglige mål som anvendelse af formalia og skrivehandlinger, således at det ikke alene er de faglige mål, der evalueres. Af hensyn til overleveringen fra erhvervsområdeforløb til erhvervsområdeforløb kan det anbefales at udvikle (delvis) fælles evalueringsskemaer til rapporterne, så alle deltagende lærere er opmærksomme på de overordnede skrivefaglige mål, og så genkendeligheden bliver større for både elever og lærere.

3.3 It

”Undervisningen i det merkantile erhvervsområdes forløb tilrettelægges, således at fagligt relevante it-værktøjer inddrages som en integreret del af elevernes arbejde med at strukturere deres opgave- og projektløsninger og med at udarbejde og formidle deres arbejde. Digitale medier inddrages for at styrke elevernes samarbejdsevne gennem videndeling og produktion i digitale fællesskaber og bidrage til en kreativ

og nuanceret arbejdsproces. Digitale mediers muligheder bruges til at understøtte og variere elevernes produkter og formidling af faglige resultater. Ligeledes indgår relevante it-værktøjer og programmer i forbindelse med elevernes arbejde med at indsamle og behandle informationer og empiriske data. Undervisningen i det merkantile erhvervsområde skal sikre, at elevernes evne til kritisk vurdering af informationer styrkes. Desuden skal arbejdet med it bevidstgøre eleverne om ansvarlig web-etik. ”

Erhvervsområdet bidrager, som undervisningen i fagene, til at højne elevernes digitale kompetencer. Det gælder først og fremmest brug af basisprogrammer, som fx tekstbehandlingsprogrammer og regneark, men også hvordan digitale skriveværktøjer kan højne samarbejdet mellem elever samt mellem elev og lærer ved at flere kan skrive i det samme dokument på samme tid. Det sidste er selvfølgelig en fordel i forbindelse med gruppearbejde, men kan også udnyttes som en måde at vejlede eleverne løbende. Andre digitale platforme som brug af konferencesystemer og dyrkning af digitale netværk - især det udenfor klasserummet - med ressourcepersoner ved at følge en blog eller andre sociale medier kan styrke elevernes videndeling.

Der arbejdes med flere digitale medier i de forskellige forløb i erhvervsområdet, herunder små digitale præsentationer, film og lignende - gerne i kombination med digitale skærmoptagelser med lyd, da dette kan være med til at understøtte og variere formidlingen af faglige resultater. Brugen af digitale medier kan således stimulere elevernes overvejelser over formidlingsformer.

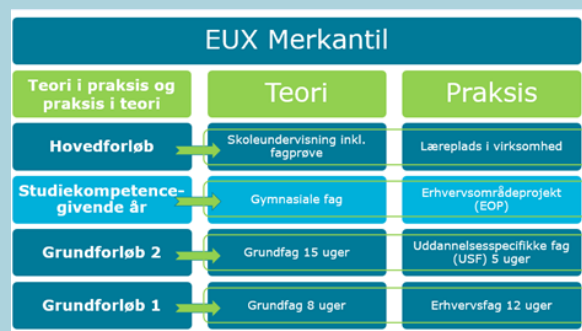
I forbindelse med informationssøgning til forløbene i erhvervsområdet indgår arbejdet med kildebearbejdning for at styrke elevernes kritiske vurdering af informationer, så en simpel og hurtig søgning ikke danner et for simpelt grundlag for en besvarelse. Det kan ske gennem anvisninger og diskussion af, hvordan man søger relevante kilder, dokumenterer via fx citater og fodnoter samt opstiller en kildefortegnelse. I den forbindelse er det vigtigt, at eleverne bevidstgøres om betydningen af dokumentation, herunder hvornår der er tale om plagiering, og hvorfor plagiering ikke er lovlig.

Inspiration til en digital materialesamling til elevens valgte erhvervsuddannelse

En fælles digital platform for både elever og undervisere, der kan knytte relevant praksis til undervisningen og fx inspirere til emnevalg i retningen af elevens valgte erhvervsuddannelse.

- Det merkantile erhvervsområde er et fagligt samspil mellem de **gymnasiale fag og fag rettet mod erhvervsuddannelsen** på det studie- kompetencegivende år. *Kilde: EOP læreplanen*
- Det faglige indhold udvælges fra fagene, så det underbygger arbejdet med problemstillinger fra **den enkelte elevs erhvervsuddannelse**. *Kilde: EOP læreplanen*
- **Skolen skal sikre, at undervisningen i fag på gymnasialt niveau så vidt muligt knyttes an til den konkrete elevgruppes erhvervsuddannelser**, herunder at opgaver, projekter m.v. i rimeligt omfang giver mulighed for at inddrage viden, begreber og indhold fra den enkelte elevs uddannelse. *Kilde: Uddannelsesbekendtgørelsen - kontor*

Elevens på merkantil eux HAR valgt en uddannelse til forskel fra andre gymnasiale uddannelser og skal gennem hele sin 4-årige erhvervsuddannelse arbejde med teorien i praksis og dermed møde erhvervet i elevens valgte erhvervsuddannelse. Samspillet mellem teori og praksis starter allerede på grundforløbets 1. del, hvor eleven introduceres for erhvervsfag og grundfag, og fortsætter videre på grundforløbets 2. del, hvor eleven møder det uddannelsesspecifikke fag, og flere grundfag. Samspillet fortsætter videre til det studiekompetencegivende år mellem de gymnasiale fag og EOP samt elevens hovedforløb.

Figur 1 viser samspillet mellem teori og praksis på de forskellige uddannelsesforløb i elevens merkantile erhvervsuddannelse.

For at kunne inddrage både praksis og de gymnasiale fag i EOP, og ikke mindst vælge speciale efter endt studiekompetencegivende forløb, kræves kendskab til de merkantile erhvervsuddannelser og de mange specialer og brancher, som eleven kan vælge læreplads inden for. Og samtidig er det svært at skabe en sammenhæng og progression mellem grundforløb 1, grundforløb 2 og det studiekompetencegivende år, der klæder eleven på til at søge den elevplads, eleven har behov for, for at kunne færdiggøre sin erhvervsuddannelse.

Men hvordan kan man som skole sikre, at eleven får øget kendskab til og forståelse for den erhvervsuddannelse, der er valgt, gennem hele elevens uddannelsesforløb? Og hvordan kan vi hjælpe eleven med at tænke viden om den valgte erhvervsuddannelse ind i EOP-projektet?

For at give eleven god mulighed for på en let måde at tilegne sig materiale og viden om de merkantile erhvervsuddannelser, deres specialer og opgaver igennem hele skoleforløbet, kan en løsning være på skoleniveau at oprette en digital materialesamling omhandlende elevens erhvervsuddannelse. En form for vidensbank med materialer som film, interviews, artikler og guides omhandlende og introducerende til de forskellige merkantile uddannelser og de mange specialer og brancher, der arbejdes inden for.

I den digitale materialesamling kan eleverne (og lærerne?) bl.a. læse om og sammenligne uddannelser og deres specialer, få viden om ansættelsesområder, se relevante film, der viser lærepladsen og arbejdsopgaverne, og ikke mindst finde links til fx Uddannelses Guiden og det faglige udvalgs hjemmesider, der detaljeret beskriver de forskellige uddannelser.

Materialesamlingen udarbejdes typisk i skolens LMS system og figur 2 illustrerer et eksempel på, hvordan strukturen kan opbygges i LMS Systemet. I figuren er vist et eksempel på en struktur for uddannelsen handel, og der opbygges lignende strukturer for de øvrige uddannelser i forløbet.

Den digitale materialesamling introduceres for eleverne allerede på grundforløbets 1. del, hvor den kan bidrage til at kvalificere elevernes uddannelsesvalg. På grundforløbets 2.del kan særligt små film fra praksis o elevernes kommende læreplads være relevante at inddrage i det uddannelsesspecifikke fag. Og i forhold til EOP kan den digitale uddannelsesplatform hjælpe eleverne med deres emnevalg og bidrage til a opfylde læreplanens krav om i opgaven at angive den valgte problemstillin relevans i forhold til elevens valgte uddannelse.

Figur 2: Forslag til struktur i LMS-system

Den digitale materialesamling omhandlende de merkantile erhvervsuddannelser kan endvidere give undervisere inspiration til at tone undervisningen i de gymnasiale fag i retningen af elevernes valgte erhvervsuddannelse. Fx når eleven skal vælge virksomheder/brancher at arbejde med i faget afsætning B, eller når eleven skal realisere interaktionsdesign i informatik B.

Skolens undervisere kan styrke sammenhængen mellem grundforløb 1 og 2 og det studiekompetencegivende år ved at linke til materialesamlingen om elevens valgte erhvervsuddannelse fra de forskellige fag, som eleven møder gennem hele sin uddannelse og hele tiden inddrage materialesamlingen i undervisningen – både i grundfagene og de gymnasiale fag samt i de mere uddannelsesspecifikke fag. Herved rettes elevens fokus mod den kommende læreplads, og eleven styrkes til at træffe valg om speciale og branche.

4 Evaluering

4.1 Løbende evaluering

”Elevernes udbytte af undervisningen evalueres efter hvert forløb ud fra de indgående faglige mål fra fagene og fra det merkantile erhvervsområde. Der gives fremadrettet evaluering af elevernes projektarbejde og tilhørende refleksion over forholdet mellem erhvervsuddannelse, erhvervsvirksomhed og studiekompetence. Således bliver eleven bevidst om, hvordan der kan arbejdes med at nå de faglige mål og med elevens kompetencer samt elevens samarbejdsevner i projektarbejdet.”

Formålet med den løbende evaluering er, at eleverne gøres bevidste om udbyttet af undervisningen i de enkelte erhvervsområdeforløb, og at eleverne får værktøjer til at registrere, regulere og reflektere over deres faglige og metodiske progression. Begge evalueringsformål skal ses som bidrag til det overordnede mål for erhvervsområdet, at eleverne udvikler og bevidstgøres om deres studiekompetence i processen fra grundskoleelever til erhvervsfaglige elever på vej mod en studiekompetence. Derudover skal den løbende evaluering medvirke til at bevidstgøre eleverne om både mundtlige og skriftlige krav til det afsluttende erhvervsområdeprojekt. Det er således en vigtig pointe, at den løbende evaluering baserer sig på elevens opfyldelse af de faglige mål, idet både lærere og elever naturligvis må holde sig for øje, at en fuldstændig målopfyldelse først kan forventes ved erhvervsområdets afslutning. Den løbende evaluering indgår som et element i afslutningen af forløbene i erhvervsområdet og kan desuden inddrages undervejs i de enkelte forløb. Det tilrådes, at både summative og formative evalueringsformer anvendes, ligesom det anbefales, at såvel mundtlig som skriftlig evaluering inddrages med henblik på at tilgodese forskellige elevtyper og fokusere på forskellige dele af arbejdsprocesserne i erhvervsområdet.

Eksempler på evalueringsformer kan være:

- Vejledningssamtaler
- Midtvejsfremlæggelser af delprodukter eller status på arbejdsproces
- Skriftlig eller mundtlig feedback fra lærer eller elever på elevfremlæggelser
- Skriftlig eller mundtlig feedback fra lærer eller elever på skriftligt arbejde
- Aktiviteter, der stimulerer elevernes refleksioner over udbyttet af den faglige undervisning eller egen arbejdsproces

4.2 Prøveform

4.2.1 Erhvervsområdeprojektet

”Efter afslutningen af erhvervsområdeforløbene udarbejder hver elev et skriftligt erhvervsområdeprojekt. I erhvervsområdeprojektet fordyber eleven sig i et selvvalgt område, som belyses praktisk, teoretisk og empirisk ved hjælp af to af elevens fag, hvoraf mindst ét skal være på mindst B-niveau og mindst et være et merkantilt fag. Projektets problemstilling bygger på de to fag og behøver ikke at have lige stor vægt i forhold til de to indgående fag. Et fag, der indgår i en elevs erhvervsområdeprojekt, indgår på det højeste niveau, eleven har eller har haft faget.”

De to fag behøver ikke at have lige stor vægt i forhold til indhold, men det bør tilstræbes at fordelingen er mindst 75-25%, så begge fag kan genkendes i opgaveformuleringen og metoderne til løsning heraf.

Det er vigtigt at gøre eleverne opmærksom på, at de i overvejende grad skal anvende teori og metoder fra fagets højeste niveau. Et erhvervsområdeprojekt skal ikke løses ved en overvejende brug af teori og metoder fra et lavere niveau (typisk C-niveau) end det højeste niveau eleven har haft faget på.

Det selvvalgte område kan være elevens opstart af egen virksomhed, nye problemstillinger fra de lokale virksomheder, der tidligere er arbejdet med i erhvervsområdet eller det kan være problemstillinger fra andre virksomheder eller brancher, som ikke har været inddraget i undervisningen.

Særligt om fag og valg af fag til merkantilt erhvervsområdeprojekt

Eleverne vil naturligt i stort omfang bruge USF som grundlag for deres problemstilling. Det kan anbefales, at en virksomhed i lokalområdet med relevans for elevens erhvervsuddannelse er problememner (den virksomhed der ønsker/kunne tænkes at ønske et konkret problem behandlet), f.eks. i tilfælde hvor eleven har en læreplads.

Forudsætningerne er at eleven skal vælge faget på det højeste niveau, eleven har eller har haft (derfor fremgår f.eks. engelsk C og IT C ikke af oversigten, da eleven skal have disse fag på mindst B). Valg af f.eks. afsætning C kræver således, at eleven ikke har valgt afsætning B eller A på det studiekompetencegivende år

Oversigten indeholder ikke vurderinger af, hvad der er fornuftigt til merkantile problemstillinger. Eleven skal altid udfordres på sine fagvalg

Det uddannelsesspecifikke fag (USF) indgår naturligt i det afsluttende erhvervsområdeprojekt men anbefales ikke anvendt til eksamensfag for eleverne. Herunder en oversigt over mulige fag til erhvervsområdeprojektet. Sorte feltkombinationer anbefales ikke.

Det kan endvidere anbefales, at skolen udformer sin egen oversigt med mulige fagkombinationer kendetegnende for udbuddet på egen skole. Eventuelt med angivelse af udfordringer ved forskellige fagkombinationer, der fordrer yderligere vejledning.

Fagkombinationer til det afsluttende merkantile erhvervsområdeprojekt											
"USF-problem-stillingen" løses med en af følgende fagkombinationer <i>(sorte felter repræsenterer ikke-mulige fagkombinationer)</i>	Afs. B/A	VØ B/A	IT B	Dansk A	Engelsk B	Mat B/A	EJUR B	2. FS B	Fin B	IØ B/A	Samf B/A
Afsætning B/A	■										
Virksomhedsøkonomi B/A	■	■									
IT B		■	■								
Dansk A			■	■	■	■		■			■
Engelsk B				■	■			■			■
Matematik B/A				■	■			■			■
Erhvervsjura B							■				
2. Fremmedsprog B				■	■	■		■			
Finansiering B									■	■	
International økonomi B/A								■		■	
Samfundsfag B/A				■	■	■		■			■
Erhvervsjura C							■				
Organisation C											
Samfundsfag C				■	■	■		■			■
Matematik C				■	■			■			■
Afsætning C	■										
Erhvervsøkonomi C		■									
2. Fremmedsprog C				■	■	■		■			■
Finansiering C									■		
Markedskommunikation C											
Innovation C											
Psykologi C				■	■	■		■			■
Kulturforståelse C				■	■	■		■			■

I tvivlstilfælde kan man henvende sig til en fagkonsulent i UVM.

Udgangspunktet for erhvervsområdeprojektet (EOP) er den enkelte elevs interesse for at fordybe sig i et område, der belyses ved hjælp af to af erhvervsområdets fag. Der skal være tale om et område af relevans for erhvervsuddannelsen og erhvervsområdet, belyst ved en meningsfuld fagkombination.

Det er således vigtigt at understrege, at en elev ikke har krav på at skrive om hvad som helst. Udvælgelsen af område og fagkombination for EOP sker derfor i samarbejde med relevante lærere, og lærerne

fungerer således som en slags kvalitetssikring af, at den faglige fordybelse kan finde sted i elevens ønskede område og fagkombination. Er dette ikke tilfældet, er det således lærernes ansvar at vejlede eleverne til et andet områdevalg eller en anden fagkombination. Det anbefales derfor, at eleven og vejlederne i fællesskab samtænker elevens erhvervsuddannelse, valget af område og fagkombinationen, så fag ikke tvinges ind i uhensigtsmæssige kombinationer, eller områder må udelukkes, fordi eleven allerede har bundet sig til en bestemt fagkombination. Ønsker en elev at arbejde videre med emner fra tidligere erhvervsområdeforløb eller andre (fler)faglige forløb, er det vigtigt, at eleven gøres klart, at et tidligere arbejde nok kan danne udgangspunkt for en undersøgelse, men at elementer af tidligere besvarelser ikke kan genanvendes. Eleven kan således heller ikke genanvende en problemformulering/opgaveformulering, eleven tidligere har besvaret.

”Erhvervsområdeprojektet kan udarbejdes i forlængelse af faglig viden og metoder, som er indgået i den enkelte elevs undervisning i de fag, som erhvervsområdeprojektet omfatter. Dog kan erhvervsområdeprojektet ikke begrænses til fagligt indhold, der allerede er indgået i elevens undervisning, idet der skal indgå faglig fordybelse i form af nyt materiale, nye faglige vinkler eller nyt fagligt område. Det skal sikres, at der ikke kan ske genanvendelse af afsnit fra besvarelser, som tidligere er blevet afleveret og rettet.

Forud for projektperioden vælger eleven i samråd med sine vejledere en aktuell merkantil problemstilling, der er relevant i elevens erhvervsuddannelse og et fagligt område for erhvervsområdeprojektet. På baggrund heraf udarbejder eleven under vejledning en problemformulering, som i kort form afgrænser problemstillingen og angiver, hvad der skal undersøges/produceres og analyseres for at konkludere på denne. Eleven angiver samtidigt hvordan problemstillingen er relevant i relation til elevens erhvervsuddannelse, samt giver en oversigt over materialer og faglige metoder, som eleven forventer at inddrage i undersøgelse og analyse.”

Elevens emnevalg i relation til erhvervsuddannelsen

Det fremgår af læreplanens afsnit 4.2.1, at eleven skal vælge et emne til EOP, der er relevant for elevens erhvervsuddannelse og samtidig angive, hvordan problemstillingen er relevant i relation til elevens erhvervsuddannelse. Formuleringen "elevens erhvervsuddannelse" kan tolkes bredt i relation til EOP, og eleven kan derfor vælge emne relateret til en af de fem erhvervsuddannelser, uanset elevens primære valg af erhvervsuddannelse på grundforløbet.

Eleven har således mulighed for at knytte "angivelsen af emne relevant for elevens erhvervsuddannelse" til det erhverv og den uddannelse, som eleven ønsker eller har fået læreplads inden for.

Efter valg af område og fagkombination udarbejder eleverne selvstændigt, men under vejledning fra relevante lærere, et bud på en problemformulering for erhvervsområdeprojektet. Her inddrager eleverne deres erfaringer fra tidligere problemformulerings- og arbejdsprocesser i erhvervsområdet, således at de gennem præcise spørgsmål kan skitsere udgangspunktet for en meningsfuld, sammenhængende og velafgrænset undersøgelse. Eleverne opstiller samtidig et første bud på anvendelse af materialer og metoder til projektet. Det anbefales således, at eleverne i denne proces fx gennemgår de fire trin i Den Videnskabelige Basismodel, som skitseret i afsnit 3.2. Elevens problemformulering inkl. materialeoversigt og metodeovervejelser forventes at have et samlet omfang af 1-2 normalsider af 2.400 anslag og afleveres til vejlederne på et af skolen angivet tidspunkt.

”På baggrund af elevens problemformulering udarbejder vejlederne den endelige opgaveformulering. Opgaveformuleringen skal:

- *gøre det muligt for eleven at opfylde de faglige mål for erhvervsområdeprojektet*
- *rumme såvel uddannelsesrelevante, fagspecifikke og tværgående problemstillinger med brug af de indgående fag*
- *give mulighed for faglig fordybelse, der på væsentlige punkter ligger ud over undervisningen i mindst ét af projektets fag*

- være konkret og afgrænset
- indebære, at de indgående fag anvendes på et passende niveau
- være udformet således, at eleven har mulighed for at behandle opgaveformuleringen fyldestgørende inden for de
- tidsmæssige rammer for erhvervsområdeprojektet"

Det er vigtigt, at det tydeligt fremgår af opgaveformuleringen, hvilket problem det er eleven skal løse med erhvervsområdeprojektet, samt hvorledes tværfagligheden fremkommer.

Vejlederne justerer elevens problemformulering, således at der sikres en klar sammenhæng, og således at mulighederne for at demonstrere opfyldelse af de faglige mål for erhvervsområdet optimeres. Det er udelukkende problemformuleringen, som omskrives til opgaveformuleringen mens det resterende eleven afleverer, kan kommenteres mundtligt. Det må forventes, at nogle elevers problemformulering blot har brug for mindre justeringer, mens andre kræver større rettelser. Den justerede problemformulering udgør elevens endelige opgaveformulering for EOP. I den forbindelse er det vejledernes ansvar at sikre, at opgaveformuleringen lægger op til faglig fordybelse, herunder at denne fordybelse i mindst et af fagene ligger ud over, hvad der indgår i undervisningen. Samtidig skal vejlederne sikre sig, at den stillede opgave er mulig at besvare fyldestgørende inden for den angivne tidsramme og med de faglige og modenhedsmæssige forudsætninger, eleven kan forventes at være i besiddelse af. Endelig skal vejlederne sikre, at opgaveformuleringen kræver arbejde på forskellige taksonomiske niveauer. Det er således en mulighed, men ikke et krav, at opgaveformuleringen bygges op efter Blooms taksonomiske trappemodell. På hvilken måde de taksonomiske niveauer adresseres må afhænge af den konkrete opgave og fagkombination. Det anbefales, at vejlederne i den forbindelse er bevidste om, hvorvidt de enkelte dele af opgaven reelt lægger op til fx analyse og vurdering, frem for blot at lade begreberne indgå i teksten til opgaveformuleringen. Den gode opgaveformulering kan således karakteriseres ved følgende punkter:

- Det fremgår tydeligt, hvad der skal undersøges
- Opgaveformuleringen er konkret og afgrænset
- Opgaveformuleringen indeholder fagspecifikke såvel som tværgående faglige krav, og er relevant i forhold til den pågældende uddannelse
- Opgaveformuleringen indeholder forskellige taksonomiske niveauer
- Der lægges op til teoriinddragelse og anden faglighed fra de involverede fag
- Der er mulighed for at demonstrere selvstændighed
- Der er mulighed for at demonstrere opfyldelse af de faglige mål for erhvervsområdet

"Opgaveformuleringen udleveres til eleven, når erhvervsområdeprojektets projektperiode begynder.

Opgaveformuleringen behandles i en skriftlig opgavebesvarelse, som også er grundlaget for en mundtlig eksamination, jf. pkt. 4.2.3.

Den skriftlige opgavebesvarelse omfatter blandt andet forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste og resumé. Opgavebesvarelsen har et omfang på ca. 12-17 normalsider á 2400 anslag. Heri medregnes der ikke: forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste, figurer, tabeller, bilag og lignende. Ved erhvervsområdeprojekter, hvor den skriftlige opgavebesvarelse indeholder et produkt/en proces eller aktivitet kan dette indgå som en del af besvarelsen. I erhvervsområdeprojekter, hvori der indgår fremmedsprog, skal en del af de anvendte materialer være på dette sprog."

Resuméet bør udfærdiges på dansk og er en koncentreret og relevant sammenfatning af opgavebesvarelsens indhold. Et resumé fylder typisk 10-20 linjer og indeholder en præsentation af projektets problemstillinger, de væsentligste resultater og konklusioner. Resuméet placeres normalt inden indholdsfortegnelse og indledning. Resuméet tæller med i omfanget af opgavebesvarelsen.

Ud over rapporten skal der afleveres en forside der som minimum indeholder: Skolens navn, elevens navn, elevens erhvervsuddannelse, indgående fag og niveauer, opgaveformulering og evt. bilag hertil samt vejledernes og elevens underskrift.

Indeholder opgavebesvarelsen et produkt/en proces eller anden aktivitet kan det med fordel tælle med i omfanget af sideantal.

Udarbejdelse af eksempelvis en hjemmeside/skærmbillede, hvor antal anslag er svært at opgøre, anbefales det at lade dette indgå med et antal anslag svarende til maksimalt en halv normalside.

Dette skal i givet fald fremgå tydeligt, hvorledes denne konvertering er foretaget.

Denne honorering af elevens arbejde med et produkt/en proces eller anden aktivitet i forbindelse med opgavebesvarelsen kan dog maksimalt konverteres til i alt to sider af det samlede omfang på ca. 12-17 normalsider.

Uagtet om den skriftlige rapport indeholder et produkt/en proces eller anden aktivitet, eller er mere tekstnær inden for omfanget på ca. 12-17 normalsider, bliver det væsentlige, at opgavebesvarelsen opfylder bedømmelseskriterierne for den skriftlige rapport jf. pkt. 4.3.

Efter at eleverne har afleveret deres bud på en problemformulering til projektet, sker der ingen yderligere drøftelse af denne mellem elev og vejledere. Vejlederne justerer problemformuleringen, som beskrevet ovenfor, til den endelige opgaveformulering. Opgaveformuleringen bliver således først bekendt for eleverne, når det egentlige EOP-arbejde påbegyndes (20 timers undervisningstid og 30 timers fordybelsestid). De 30 timers fordybelsestid kan ikke fraregnes de 350 timers fordybelsestid, der ligger på EUX. Det vil sige, at fordybelsestiden er på 350 klokketimer, heraf skal 30 timer anvendes til EOP. Resten fordeles af skolen på fagene på gymnasialt niveau med passende inddragelse af de principper for fordeling af fordybelsestid, som fremgår af reglerne om de gymnasiale uddannelser

Progressionsmodel for erhvervsområdeprojektet.

Sammen med opgaveformuleringen kan vejlederne vælge at udlevere et bilagsmateriale, der skal inddrages i besvarelsen. Det anbefales, at bilagsmaterialet normalt ikke overstiger et omfang af 5-10 sider, afhængigt af indhold, genre og sværhedsgrad. Brug af bilag kan være nyttige til at sikre en faglig dybde eller en bestemt vinkling af opgaven. Ved udvælgelse af bilag skal medtænkes, at disse kan blive meget styrende for besvarelsen og således fratage eleven det selvstændige initiativ, men modsat kan bilag bidrage til at undgå plagiat. Særligt for fremmedsprog har bilagsmateriale den funktion at man kan vedlægge materiale, der skal gøres til genstand for sproglig/tekstanalyse, hvorved eksaminanden naturligt vil opfylde på en bred vifte af faglige mål i faget. Herved kan man også imødekomme, at sprogfaget alene anvendes som "redskabsfag", hvor fagets deltagelse primært er at læse kilder på fremmedsproget.

Produktet der kan være tale om i forbindelse med et erhvervsområdeprojekt, vil naturligt være et virksomhedsprodukt, såsom en markedsanalyse, en regnskabsanalyse, en hjemmeside

Afgrænsningen mellem et produkt som ligger ved siden af projektet og en analyse i projektet er at: Produktet ikke indgår naturligt i en rapportform.

Produktet har en funktion/variabilitet der kan illustreres i forbindelse med f.eks. den mundtlige eksamen.

Produktet er enten fysisk eller udarbejdet i et IT-program der ikke er tekstbehandling. Dette indebærer at eleven til den mundtlige eksamen kan vise at: enten kan produktet reagere relevant hvis der kommer nye input

Dette indebærer at eleven til den mundtlige eksamen kan vise at:

- enten kan produktet reagere relevant, hvis der kommer nye input
- eller produktet kan fremvises og give nye input til belysning af problemstillingen

Eksempler på produkter der indgår i erhvervsområdeprojektet:

Produkt/proces:	Bedømmelse
App (mock up/prototype)	Eleven kan vise hvordan produktet virker og demonstrere konsekvenser af brugernes valg af opsætning/input
Webshop/hjemmeside	kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling Eleven kan vise hvordan produktet virker og demonstrere konsekvenser af brugernes valg af opsætning/input
Markedsføringsmateriale (f.eks. reklamefilm/folder)	kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling
Markedsanalyse med indsamling af primære data	kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling Eleven kan vise hvordan produktet virker og demonstrere konsekvenser af nye kundeinformationer.
Forretningsplan	En simuleringsmodel, der kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling, og eleven kan vise hvordan planen virker og demonstrere konsekvenser af nye markedsinformationer.
Produktprototype	kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling
Strategiplan	En simuleringsmodel, der kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling, og eleven kan vise hvordan planen virker og demonstrere konsekvenser af nye informationer.
Prototype i forbindelse med innovation	kan fremvises og være en del af løsningen på en problemstilling

Det forventes at produktet er visualiseret i rapporten, ved link, og/eller billeder/print screen.

I erhvervsområdeprojekter, hvor der indgår fremmedsprog, er det et krav, at en del af det materiale, eleven anvender - ud over et eventuelt udleveret bilagsmateriale - er på det pågældende fremmedsprog for at sikre forankringen i sprogfaget. Ved vurderingen af, hvad der udgør et tilstrækkeligt antal kilder på fremmedsprog, tages udgangspunkt i den måde, det valgte kildemateriale gør det muligt at opfylde på de faglige mål for faget bredt.

Skolen skal gøre eleverne opmærksomme på, at de - med skolens godkendelse - i særlige tilfælde har mulighed for at udarbejde besvarelsen helt eller delvist på et af de sprogfag, der indgår i projektet. Det er imidlertid vigtigt samtidigt at gøre opmærksom på, at det i sig selv ikke regnes som positivt ved bedømmelsen, at besvarelsen helt eller delvist er udarbejdet på et fremmedsprog. Eleverne bør derfor være særdeles fortrolige med det pågældende sprog for at benytte sig af denne mulighed, og skolens leder må derfor tage dette forhold med i sin vurdering. At skrive EOP på fremmedsprog vil typisk appellere til elever, der har sproget som modersmål, eller til elever, der vil kunne formulere sig med større

sproglig præcision på det indgående fremmedsprog end på dansk. I tilfælde, hvor en elev udarbejder EOP på et andet sprog end dansk, skal skolen tilsvarende ved udpegning af vejledere sikre, at vejlederne har en tilstrækkelig sproglig kompetence til både at udforme opgaveformuleringen og bedømme besvarelsen. Hvis skolen ikke kan stille en sådan sikkerhed, kan dette forhold bruges som begrundelse for at afvise elevens ønske om at udarbejde besvarelsen på det pågældende fremmedsprog.

”Erhvervsområdeprojektet udarbejdes i løbet af en projektperiode på to uger (10 skoledage) i slutningen af det studiekompetencegivende år, i perioden primo marts til medio april med prøveafholdelse i sommerterminen, eller inden for perioden primo oktober til primo november med prøveafholdelse i vinterterminen.

Projektperioden har en samlet varighed på 50 timer. De første fem dage kan efter skolens leders valg placeres enkeltvis og eventuelt adskilt fra den sidste sammenhængende uge, særligt for de elever der laver erhvervsområdeprojekter med et produkt/en proces. I de dage, der er afsat til udarbejdelse af erhvervsområdeprojektet, gives der ikke anden undervisning. Ud af projektperiodens tid skal der afsættes 20 timer til undervisning og andre EOP-relaterede aktiviteter med tilstedeværelse af relevante lærere. Perioden kan omfatte virksomhedssamarbejde, selvstændig primær og sekundær dataindsamling, andet praktisk arbejde og lignende projektaktiviteter, der skal ligge til grund for elevens skriftlige opgavebesvarelse. Skolen fastlægger rammerne for disse aktiviteter.”

Det er op til skolens leder at beslutte hvor arbejdet med erhvervsområdeprojektet placeres inden for de to måneder. Uanset placeringen er EOP-perioden defineret af i alt 50 timer, hvoraf 20 timer er undervisningstid og 30 timer er fordybelsestid, dvs. eleverne har mødepligt i de 20 timers undervisningstid, og i disse timer skal der være lærere til stede. Da eleverne må forventes at have et antal forskellige fagkombinationer i deres erhvervsområdeprojekt, vil det sjældent være hensigtsmæssigt, at der kun afsættes én lærer pr. klasse, men at der løbende er lærere med et bredt udsnit af fagkombinationer til stede i undervisningstiden. Forskellige lærere kan dog naturligvis være til stede på skift, ligesom det ikke er givet, at hver elev skal have adgang til egne vejledere i alle 20 timer. I de 20 timers undervisningstid foregår forskellige aktiviteter, der understøtter elevernes EOP-arbejde. Eksempler herpå kan være: skemalagt vejledning, hvor eleverne drøfter udfordringer, struktur mv. i projektet, skrivesteder, hvor relevante faglærere vejleder elever, der skriver i bestemte fag, besøg på virksomhed der har dannet grundlag for en eller flere elevs problemstilling, undervisningsoplæg om fx informationssøgning, dokumentation eller faglige metoder elevoplæg, hvor elever gruppevis sparrer om, fremlægger eller giver feedback på delelementer af EOP-arbejdet.

I de 30 timers fordybelsestid arbejder eleverne selvstændigt og uden mødepligt. De har fortsat krav på vejledning i fordybelsestiden, dog ikke nødvendigvis ved personligt fremmøde.

Arbejdet med EOP skal fordeles på hele dage, hvor der ikke gives anden undervisning, men kan i øvrigt placeres frit, dog således at mindst fem af de afsatte 10 dage placeres i sammenhæng. Det anbefales, at de sammenhængende fem dage udgøres af de 30 timers fordybelsestid.

4.2.2 Vejledning

”Skolens leder sikrer, at der i god tid før arbejdet med erhvervsområdeprojektet finder en proces sted, således at eleven under vejledning har haft mulighed for at vælge område og fag og for at udarbejde problemformuleringen.

Skolens leder udpeger blandt skolens lærere i de indgående fag vejledere for den enkelte elev. Skolens leder skal ved tilrettelæggelse af vejledningen sikre, at eleven kan modtage vejledning i alle projektforløbs faser frem til aflevering af erhvervsområdeprojektets opgavebesvarelse. Hvis der i elevens erhvervsområdeprojekt indgår et fag, der er blevet afsluttet før erhvervsområdeprojektets start, skal skolens leder sikre, at eleven tilbydes vejledning i faget.

Skolen planlægger rammerne for vejledningen gennem både problemformuleringsfasen og projektperioden. Vejledningen i projektperioden kan både indeholde elementer af individuel vejledning og vejledning af grupper af elever. Vejledningen kan omfatte såvel skriftlig som mundtlig feedback på baggrund af løbende produktkrav i vejledningsfasen, f.eks. aflevering af mindre tekstuddrag, udfoldede opgavedispositioner eller lignende. Vejledningen tilrettelægges, så vejlederne har indsigt i eksaminandens selvstændige arbejde med behandling af opgaveformuleringen, om end der skal sikres en klar adskillelse mellem lærerens rolle som vejleder og bedømmer. Vejledningen må derfor ikke omfatte en bedømmelse af væsentlige dele af elevens besvarelse.

Vejlederne må ikke over for eksaminanden kommentere erhvervsområdeprojektets skriftlige besvarelse i perioden fra aflevering og frem til den mundtlige prøve."

Skolens leder udpeger vejledere til den enkelte elev, således at det sikres, at eleven kan få vejledning i begge de fag, der indgår i elevens erhvervsområdeprojekt. Der er ikke noget krav om en bestemt fordeling af vejledningstiden mellem de indgående fag, men eleven skal have mulighed for vejledning i begge fag i alle projektforløbets faser.

Normalt vil det være elevens lærere, der fungerer som vejledere, men skolen kan vurdere, at det af organisatoriske eller faglige grunde vil være mere hensigtsmæssigt, at eleven får andre vejledere; fx kan andre lærere have særlige kompetencer inden for det område eller erhverv, hvori eleven ønsker at udarbejde sit projekt. Det bør dog tilstræbes, at mindst en af vejlederne er elevens faglærer. Hvis der inden elevens endelige valg af område og fag er formodning om, at en lærer vil få et meget stort antal opgaver, anbefales det, at eleverne orienteres om, at opgaveskrivning i det pågældende fag kan betyde, at man ikke kan være sikker på at få sin egen lærer som vejleder. Både af hensyn til lærernes arbejdsbelastning og vejledningens kvalitet bør antallet af projekter, der skal vejledes ikke blive for stor. Vejledningsforløbet påbegyndes allerede i forbindelse med elevernes indledende overvejelser om valg af fag og område (se afsnit 4.2.1.) og skolen har det overordnede ansvar for at tilrettelægge vejledningen.

Vejledningsforløbet kan inddeles i forskellige faser:

Vejledning i forbindelse med valg af fag og område:

Denne indledende vejledning anbefales at have en generel karakter, der fastsætter rammerne for erhvervsområdeprojektet og orienterer eleverne om krav og muligheder i fagene. Dette kan fx ske ved en fælles orientering for alle elever, i klasserne eller ved fagcafeer, hvor eleverne kan konsultere lærerne om muligheder og ideer. Der afsættes herefter tid - i undervisningen eller som hjemmearbejde - til at eleverne kan arbejde med ideer til fag- og områdevalg. Det kan fx ske ved idegenereringsøvelser, fælles refleksion i grupper af elever med beslægtede interesser eller gennem vejledningssamtaler. Det endelige områdevalg godkendes af vejlederne. Herefter gives en frist for elevernes udarbejdelse af problemformulering med mulighed for at drøfte denne med vejlederne undervejs (se afsnit 4.2.1.). Til hele dette indledende forløb afsættes et begrænset antal timer, som tages fra fagene.

Efter elevens aflevering af problemformulering gives en rimelig tidsfrist for vejlederne til at justere denne til elevens endelige opgaveformulering. Denne proces drøftes ikke med eleven, men eleven har fortsat mulighed for at konsultere vejlederne om materialeindsamling o. lign.

Ved den egentlige EOP-periodes begyndelse (de 20 timers undervisningstid + 30 timers fordybelsestid) kan vejledningen antage forskellige former, jf. afsnit 4.2.1. I den sammenhæng er det vigtigt, at elevernes gøres klart, at det er nødvendigt at forberede sig og kunne formulere klare spørgsmål til vejledningskonsultationerne. Det er endvidere vigtigt, at både elever og vejledere er opmærksomme på, at rollen som vejleder må holdes skarpt adskilt fra rollen som bedømmer. Fx kan en vejleder godt læse

mindre dele af en besvarelse, men det bør altid have et klart vejledende formål. Indholdet i vejledningen kan både være fagligt og procesorienteret og fx handle om forståelse af opgaveformuleringen, vægtning og anvendelse af de deltagende fag og afgrænsede faglige problemstillinger. Vejlederens rolle er at få eleven til selv at tænke videre, dybere eller perspektiverende. Vejlederen skal udelukkende vejlede og må altså ikke give en egentlig forhåndsvurdering, og slet ikke en forhåndskaraktér. Adskillelsen mellem vejledning og bedømmelse skal sikre, at vejleder og censor stilles frit, når opgaven skal bedømmes.

I de 30 timers fordybelsestid, hvor eleverne arbejder selvstændigt med deres EOP, skal der fortsat være mulighed for at få vejledning. Det kan fx ske ved bilateralt aftalte møder mellem elev og vejleder(e), eller ved at vejlederne offentliggør, hvilke tidspunkter de er til rådighed for vejledning. Vejledningen kan foregå elektronisk eller telefonisk.

I perioden fra eleverne har afleveret deres skriftlige rapport til den mundtlige eksamination, er der ingen dialog mellem vejledere og elever om besvarelsene. Vejlederne kan dog give generelle råd til forberedelsen af den mundtlige eksamination.

4.2.3 Den mundtlige eksamination i erhvervsområdeprojektet

”Der afholdes en mundtlig eksamination på grundlag af eksaminandens erhvervsområdeprojekt, jf. pkt.

4.2.1. Eksaminandens opgavebesvarelse sendes til censor efter udarbejdelsen, sammen med et eventuelt udarbejdet produkt. Eksaminator og censor skal samlet have kompetencer inden for de fag, der indgår i eksaminandens opgavebesvarelse. Eksaminator og censor drøfter inden den mundtlige del af prøven, hvilket fagligt niveau opgavebesvarelsen har og hvilke problemstillinger eksaminanden skal uddybe.

Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Der gives ingen forberedelsestid. Eksaminationen tager udgangspunkt i eksaminandens præsentation af centrale problemstillinger og konklusioner i opgavebesvarelsen.

Eksaminationen former sig herefter som en faglig samtale mellem eksaminand, eksaminator og evt. censor med udgangspunkt i eksaminandens projekt og den mundtlige præsentation. Eksaminandens præsentation og fremlæggelse af projektet har en varighed på op til 10 minutter af eksaminationstiden.”

Forud for den mundtlige eksamination sendes et eksemplar af elevens erhvervsområdeprojekt til censor, der sammen med eksaminator (den ene af elevens vejledere) dækker de fag, som indgår i den skriftlige rapport. Eksaminator og censor læser rapporten, men skal ikke foretage en særskilt bedømmelse, da rapporten indgår i en samlet bedømmelse med den mundtlige præstation, jf. punkt 4.3. Eksaminator og censor skal dog notere sig, i hvilken grad rapporten opfylder bedømmelseskriterierne for den skriftlige rapport, jf. punkt 4.3. Før eksaminationen kommunikerer eksaminator og censor om styrker og svagheder ved den enkelte rapport.

Denne kommunikation har fx til formål at afdække henholdsvis, hvilke eventuelle mangler i rapporten, der skal søges udbedret gennem den mundtlige eksamination, hvilke relevante refleksioner, der er foretaget i forhold til elevens uddannelse, samt eventuelle væsentlige uoverensstemmelser mellem eksaminator og censor i opfattelsen af niveauet for rapporten. Denne kommunikation kan foregå elektronisk eller telefonisk, men bør ikke foretages umiddelbart inden eksaminationen, da tiden her vil være for knap til diskussioner.

Selve den mundtlige eksamination indledes med eksaminandens præsentation af, hvilke centrale problemstillinger, der er undersøgt i rapporten, hvilke overvejelser der er foretaget om anvendelse af faglige metoder, og hvilke muligheder for refleksion undersøgelsen peger på ikke mindst ift. elevens uddannelse.

Det kan anbefales, at den mundtlige præsentation understøttes af en visuel præsentation i elektronisk form, hvor stikord, figurer, billeder o. lign. fungerer som supplement. Herefter udvikler eksaminationen

sig til en diskussion, hvor censor ofte naturligt vil fungere som en slags med-eksaminator, da eksaminator og censor typisk vil anskue emnet fra hver sin faglige vinkel. Hermed skabes et godt udgangspunkt for at sikre den faglige balance i eksaminationen. Da eksamen i erhvervsområdeprojektet markerer afslutningen på erhvervsområdet, må eksaminanderne forventes at demonstrere opfyldelse af alle de faglige mål for erhvervsområdet i bred forstand. Det er samtidig vigtigt at holde sig for øje, at der i eksaminationen skal fokuseres på sag frem for fag. Man bør derfor på den ene side undgå at fortabe sig i enkeltfaglige detaljer, på den anden side bør eksaminationen hele tiden relateres til de problemstillinger (såvel faglige som metodiske), som elevens arbejde favner.

4.3 Bedømmelseskriterier

“Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1.

Ved den skriftlige opgavebesvarelse lægges vægt på:

- *i hvor høj grad opgaveformuleringen er besvaret*
- *undersøgelse og analyse af projektets problemstilling*
- *relevant udvælgelse, kombination og anvendelse af viden og metoder fra de indgående fag*
- *kombination af praksis, data og teori i behandling af problemstillingen*
- *faglig dybde og perspektiv*
- *projektarbejdets planlægning og begrundelser for faglige og metodiske valg*
- *beherskelse af fremstillingsformen i en faglig skriftlig opgavebesvarelse.*

Ved den mundtlige eksamination lægges vægt på:

- *den mundtlige præsentation af projektet og dets vigtigste konklusioner*
- *faglig dybde og selvstændighed i den faglige dialog om projektet*
- *forståelse af de indgående fags og faglige metoders muligheder og begrænsninger i forhold til arbejdet med den valgte problemstilling*
- *refleksion over de anvendte metoder i forhold til gennemførelse af det konkrete projektforløb.*

Der gives én karakter på grundlag af en helhedsvurdering af eksaminandens præstation, som omfatter den skriftlige opgavebesvarelse og den mundtlige eksamination. ”

Bedømmelsen af det samlede erhvervsområdeprojekt er en helhedsvurdering af den skriftlige og mundtlige præstation til sammen. Det betyder, at enkeltelementer ikke i særlig grad kan trække ned eller diskvalificere opgaven eller omvendt trække opgaven op. Det anbefales derfor, at man ikke giver delkarakterer for henholdsvis den skriftlige og mundtlige del af EOP og lader den endelige karakter være et gennemsnit heraf, men at bedømmerne forholder sig til det samlede indtryk af projektet, der står tilbage efter den mundtlige eksamination.

Hvis der er påfaldende stor divergens mellem det skriftlige produkt og den mundtlige præsentation, må det tages i betragtning, at dette kan have flere forklaringer. Ud over en mulig mistanke om, at eksaminanden har fået uretmæssig hjælp til sin rapport, kan uoverensstemmelsen naturligvis også skyldes, fx at eksaminanden har sværere ved at formulere sig skriftligt end mundtligt, bliver grebet af stor nervøsitet ved den mundtlige eksamen eller er kommet så langt væk fra det skriftlige arbejde, at visse pointer er glemt. Der kan således ikke gives bestemte retningslinjer for, at enten den skriftlige eller mundtlige præstation i sådanne tilfælde skal vægte tungere i fastsættelsen af den samlede karakter. Det må derfor i det enkelte tilfælde være eksaminators og censors professionelle skøn og samarbejde, der afgør niveauet for eksaminandens præstation.

Bedømmelsen baseres på elevens løsning af opgaveformuleringen. Det vil være naturligt at der indgår faglige mål fra de indgående fag, men gerne går ud over kernestoffet i fagene.

Det er vigtigt, at man som faglærer/vejleder ikke kun fokuserer på sit eget fag, men vurderer projektet som en helhed jf. de faglige mål i pkt. 2.1. Ligesom vurderingen af faglig dybde og perspektiv i ovenstående skriftlige del, relaterer til perspektiveringens ift. uddannelsesretningen.

Eksaminator og censor kan efter voteringen af EOP tage en snak om kvaliteten af opgaveformuleringerne, men vurderingen af kvaliteten af opgaveformuleringen bør ikke have indflydelse på bedømmelsen af elevens indsats.

4.3.1 Oversigt over karakterskalaen

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

4.3.2 Eksempel på karakterbeskrivelser for EOP

Karakter	Betegnelse	Beskrivelse
12	Fremragende	Eksaminanden behandler relevante problemstillinger sikkert og udtømmende såvel mundtligt som skriftligt. Eksaminanden kan med ingen eller få uvæsentlige mangler kritisk argumentere for sine synspunkter og perspektivere sine konklusioner. Der demonstreres en fremragende anvendelse af faglige begreber og indsigt i fagenes metoder. Eksaminanden demonstrerer en sikker, struktureret og letforståelig formidling, både mundtligt og skriftligt, af sine pointer.
7	Godt	Eksaminanden behandler relevante problemstillinger godt, men med en del mangler mundtligt og/eller skriftligt. Eksaminanden kan kritisk argumentere for sine synspunkter og perspektivere sine konklusioner. Der demonstreres en god anvendelse af faglige begreber og en god indsigt i fagenes metoder, dog med en del mangler. Der gives en nogenlunde klar og struktureret formidling, mundtligt og skriftligt, af relevante resultater, men med nogle mangler.
02	Tilstrækkeligt	Eksaminanden behandler relevante problemstillinger på tilstrækkelig vis, dog med væsentlige mangler mundtligt og/eller skriftligt. Eksaminanden kan argumentere for sine synspunkter og perspektivere sine konklusioner på et minimalt acceptabelt niveau. Der demonstreres en begrænset anvendelse af faglige begreber og en minimalt acceptabel indsigt i fagenes metoder. Eksaminanden formidler sine resultater med begrænset, men tilstrækkelig klarhed og struktur.

5 Bilag 1

Følgende eksempler på opgaveformuleringer er udarbejdet ud fra en konkret vejledersituation, og på baggrund af elevernes erhvervsuddannelse og problemformulering – og skal derfor vurderes ud fra dette.

Tak til kolleger for fremsendelse af opgaveforslag.

*****

Fag: Afsætning B og Dansk A

Område: Hvordan optimeres unges brug af *Scan & Betal* i Fakta Distrikt 20?

Opgaveformulering:

Redegør for den nye indkøbsform *Scan & Betal* i COOP.

Udarbejd et markedskort for brugen af *Scan & Betal* i COOP blandt unge

Analysér *Scan & Betal*-kampagnen fra januar 2020 med særlig fokus på målgruppe, kommunikation og virkemidler. Kom desuden ind på ESP/USP.

Diskutér og vurder, om Fakta kan opnå deres mål om 6% af den samlede omsætningen via *Scan & Betal* i 2020 i Fakta Distrikt 20.

Kom med forslag til nye promotion tiltag for at få flere unge til at bruge *Scan & Betal*.

Besvarelsen skal fylde 12-17 sider fra indledning til og med konklusion (1 normalside er 2400 typeenheder).

Fag: Informatik B og Afsætning B

Område: Bedemandsbranchen og IT

Opgaveformulering:

Redegør for bedemandsbranchen

Analysér konkurrencesituationen i bedemandsbranchen og analyser, hvordan man kan optimere salget i en selvvalgt bedemandsforretning og forbedre forretningens konkurrencesituation med IT-løsninger

Udarbejd en prototype på en IT-løsning til en bedemandsforretning

Diskuter, hvilke konsekvenser det har for virksomheder, at man øger anvendelsen af IT

Fag: Afsætning B og Virksomhedsøkonomi B

Område: Har Aldi ApS en fremtid i Danmark?

Opgaveformulering:

Lav en kort virksomhedskarakteristik af Aldi i Danmark

Beskriv Aldis nuværende forretningsplan i Danmark.

Analysér Aldis nuværende økonomiske situation i Danmark.

Analysér nuværende markedsposition i Danmark.

Diskuter og vurder hvordan Aldi kan optimere sin forretningsplan i Danmark med særlig fokus på markedstilbud, kunderelationer, distributionskanaler og kundesegmenter.

Vurder om Aldi kan brande sig til en bedre markedsposition i Danmark.

Fag: Informatik B og Afsætning B

Område: h&m – kundeservice og IT

Opgaveformulering:

Præsenter kort h&m

Redegør for markedet for tøjhandel i Danmark med fokus på service og udviklingen indenfor nethandel

Analysér hvordan en app kan øge servicegraden hos h&m

Udarbejd en prototype på en app til at øge service hos h&m

Diskuter hvordan teknologi vil påvirke tøjmarkedet i fremtiden

---

Dansk A – Virksomhedsøkonomi B (*Virksomhed: Arla*)

- Udarbejd en virksomhedsbeskrivelse af Arla
  - Analysér Arlas reklamefilm "Skridt for skridt", hvor der skal perspektiveres til deres hjemmeside. Analysér efterfølgende deres CSR-rapport med fokus på bæredygtighed.
  - Diskuter og vurder hvordan Arlas rapport hænger sammen med deres markedsføring, og hvorvidt deres ambitioner for deres bæredygtige mål er realistiske.
-

Dansk A – Afsætning B (*Virksomhed: Femina*)

- Udarbejd en kort beskrivelse af mediet Femina og for Femina's målgruppe.
  - Redegør derudover kort for relevant teori om branding.
-

- Analyser Femina's reklame "For alle de kvinder vi er" samt Femina's video med Cecilie Beck "Stop det middelalderlige kvindesyn".
  - Diskuter og vurder nuværende og fremtidige strategiske muligheder med fokus på branding og målgruppe.
-

Dansk A – Innovation C (Virksomhed: Bold Drinks)

- Redegør for BOLD's opstart herunder begreberne; pain, job og value proposition
  - Analyser BOLD's reklamefilm "BOLD drinks x Martin Nordlund" og perspektiver herunder til deres Instragramprofil
  - Vurder om virksomhedens kommunikation har bidraget til succes og vurder, hvordan de fortsat kan arbejde innovativt
-

Dansk A – Markedskommunikation C (Virksomhed: Sikker Trafik)

- Redegør for Sikker Trafiks mediestrategi i forhold til Cykelhjelm-kampagnen. Redegør kort for teori om informationskampagner, herunder informationsstrategi.
  - Analyse af "Hjelm har alle dage været en god ide" og "Nederen forældre – Filips far"
  - Diskuter om Sikker Trafik formår at ramme deres målgruppe, samt fordele og ulemper ved informationskampagner.
-

Dansk A – Erhvervsjura C (Virksomhed: Air-Tech)

- Redegør for markedsføringslovens regler om vildledende markedsføring. Kom i denne forbindelse ind på Forbrugerombudsmandens rolle.
  - Analyser dokumentaren "Kontant: Coronaens Købmænd (1:2)1", DR, 9. december 2020 med fokus på virksomheden AIR-TECH.
  - Diskuter og vurder om AIR-TECHs markedsføring overtræder markedsføringslovens regler om vildledende markedsføring. Diskuter yderligere mediernes påvirkning på sagen om AIR-TECH.
-

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET